

ВИДАННЯ
ЗАКОРДОННИХ ЧАСТИН
ОРГАНІЗАЦІЇ
УКРАЇНСЬКИХ
НАЦІОНАЛІСТІВ

1951

січень

ч. 27

Христос раждається!

Святочний голос радості, голос вияву пошани і вдячності вищим, не земським святощам і рівночасно радісний голос любові до всього світського на землі розноситься у ці хвилини по цілому вільному світі. Весь культурний світ у ці біло-сніжні зимові дні радіє голосом святочних різдв'яних мелодій, могутніми звуками церковних дзвонів, та пошанованням цієї хвилини в душі традиційно вітає маєстат великого дня — Різдва Христового. Всі вільні народи і народи культурні, традиційні, сповнені міцною, незламною вірою, кожний своїм звичаєм святкують і гідно проводять ці великі дні народження Вічної Правди.

У ці дні різдв'яних свят затихає в світі буденний гамір щоденного людського життя, а нарід родинними спільнотами збирається під традиційною ялинкою, щобі спільно вітати нове Різдво, бажаючи один одному щасливо зустрінути чергове. У цей тихий різдв'яний вечір святочні мелодії несуться скрізь: знід стріхи кожної бідної хатини, з уст дітей і старих, співає нарід зібраний по церквах, несеться різдв'яна мелодія хвилями етеру із високих веж радіоисключень. Всі народи співають, прославляють ці дні чи то простенькими колядками в простолодді, чи могутніми різдв'яними концертами по великих церквах та концертних залах.

У тому спільному голосі, що в цей святочний час несеться ген до зір, на вічну славу Ісуса, немає звуку української мелодії, ні українського слова. Український нарід не співає колядок, а розкинені по широкій чужині вигнанні вже декілька літ обходять ці дні більш символічно, більш в душі як на зовні, відірвано від своїх багатих традицій.

Лише в душі може плекати ці традиції українська людина, відірвана від рідного ґрунту і кинена в чуже море.

Українському народові заборонено святкувати це свято кривавим ворогом, який простигає свої кігті не тільки по матеріальні вартості України, але передовсім по духові, бо ці є важнішими, бо на них основана ціла наша національна будова, бо вони є вічними.

Не чути на українських землях могутнього гомону дзвонів у велику ніч народження Спасителя світу, не чути веселих колядок — радісного голосу вдячності Йому від знедоленого українського народу. Не підуть з колядою під вікна, не побіжать хлоп'ята-сівачі з пшеницею по господарях з традиційними побажаннями. Не засядуть до куті родини, прибиті терором, не привітає батько синів-дітей своїх з молитвою при свят-вечері... лише в душі відчує, привітає їх у заспаних в лісі білим снігом кривках, в підземеллі укритому, на засланні далекому, або у вічності неблаганій. Україна мовчить у цей час — а по її землі бушує навала найбільшого тирана наших часів.

Христос Раждається — далека, рідна Україно! Мати героїчних синів і дочок, Мати незломного народу, якому в нашу епоху припала доля першого воїна в боротьбі Правди проти найбільшої старанії, яку досі бачив світ. Нехай наш голос, голос Твоїх дітей, розкинених по краях чужини, лунає разом з голосом всіх вільних народів, нехай Твоїми рідними словами буде в цей час прославлений Спаситель, що на Його прихід світ чекав довгими віками — як в сучасну пору Твій народ, Україно, чекає дня спасення, дня визволення. Нехай нам буде

вільно просити в Нього для Тебе волі, а для Твого героїчного народу сили і витривалості на шляху до неї. Нехай в цей святий день нашому народові укріпиться в серцях прометеївська сила і віра в майбутнє народження Правди на нашій землі. Нехай в цей день міцно укріпиться зброя в руках Твоїх воїнів, щоб нею захищали вони Тебе до світлого дня здобуття волі.

Бо в це свято післяв Господь на світ Свого Сина на те, щоб Він терпів муки і обиду, щоб закатованим умер, і щоб воскрес у славі, поборовши зло. Господь післяв Його на світ умерти, бо кожна жертва за Правду благословенна, бо вона перемагає. І благословенними будуть всі Твої діти — Україно, що віддали своє життя за благородні цілі. Вони не воскреснуть — але воскреснеш Ти у славі і озолотиш прадідівську землю промінням волі.

Степи рідні, ліси й гори! Ви не чуєте рідних мелодій. Вас скувала несила Москва, вас заглушує грюкіт дикунських орд. Але в що тиху святу ніч вам вітер з усього світу, з далеких сторів, нестиме на своїх хвилях голос радості і шептатиме вам — Христос Раждається.

Це хай відчують всі анонімі і безіменні, що скриваються в цей час у ваших ярах-провалах, у копаних глибоких кривках, всі, що зі зброєю стоять проти без порівняння сильнішого ворога, всі, що в неволі караються на своїй рідній і чужій землі. Нехай у цей час на віки утвердиться в них наша прадання прадідівська віра, що є джерелом сили і могутності нашого знедоленого народу, і нехай кріпить їх до дальших змагань, до перемоги.

Український Йордане — Дніпре широкий. Ти своїми водами хрестив Володимира і з ним весь українсь-

кий народ. Твоєю символікою ти раз на завсіди поставив Україну по стороні народів культурних, по стороні правди і віри. І хоч від цієї події вже тисяча літ минає, і хоч парід фізично переможений, цієї віри, яку ти на віки закріпив, не вирвати ворогові нам із серць.

Христос Раждається — джерело приймали старинні кияни тисячу літ тому, став знам'ям і сьогодні, став символом підійнятої армії в її боротьбі з дикунством і сатрапією. Нехай і на дальше ця віра, старинна українська, буде в серцях і душах тих, що продовжують світлі традиції українського народу, нехай ця віра міцно держить здорові національні сили нашого суспільства, нехай допоможе перетривати лихоліття і вибороти волю.

Христос Раждається — джерело надії, джерело сили і віри в боротьбу і перемогу.

Христос Раждається — кріпите серця й душі.

Христос Раждається — міцніше стискайте зброю.

Христос Раждається — Славте Його.

Побіч: різд'яна листівка з України, з Різдва минулого року. (Величина оригіналу)

Друге народження

Ой, вдарили у Софії у святі дзвони,
Стали хмари над Київом, мов із злата грони.

Стали хмари вряд у пари, а над Дніпром «Слава»!
Чують люди, що на сході розквіта заграва!

Пломені і зорі, мов над Вифлісемом . . .
Тріє царі заспівали: — ми на Київ ідемо!

Ідемо з заходу на схід, сон такий нам снився,
Що у Києві Христос вдруге народився.

В своїй правді святосийній, у безмежжі синім
Лежить в яслах злотоверхих в серці України!

Тріє царі — несуть дари, гульк навколо сіро . . .
Про «Народження» довідаєсь новий з Москви Ірод.

Запалав червоним гнівом, вислав легіони
Потопить в крові невинних діток міліони.

Все шукають, розшукують іродові заїди,
А того, що схоронили, не знищать, не найдуть!

Схоронила його мати — Мати Україна,
Як Пречиста в Назареті, колись свого сина.

В кожному серці схоронила, в кожному поколінні
В водах рік, в яругах степу і в гірським камінні.

Ірод їздить, палить, нищить, зняв дзвони з Софії . . .
Тріє царі йдуть таємно в Злотоверхий Київ!

Йдуть поволі, але прийдуть . . . Прийдуть уже нині,
Принесуть вони не ладан — Волю Україні!

Принесуть мечі сталеві — дорожчі від злата . . .
Ріки, степ і все повстане на Ірода-ката

І задзвонять знов в Софії дзвони, стоголоса
Ввійде військо в святий Київ ведене Христосом!

І над військом янголина благовість полине
Слався, слався, Святий Київ,

НАШ ЄРУСАЛИМЕ!

З нагоди великого свята Різдва Христового і Нового Року нашому членству, симпатикам, прихильникам і широкому загалові наших читачів, щирі побажання складає

Редакція «СУРМИ»

Проти ідейного роззброювання визвольної боротьби

Революція і манівці

«На заході не люблять націоналізму, не люблять революції, не люблять фанатизму. Непопулярність нашої справи і багато труднощів на зовнішньому відтинку походять з того, що сучасні визвольні змагання організують й ведуть українські націоналісти, які мають марку фанатиків, і що ці змагання окреслюються як національно-революційну боротьбу, а визвольну концепцію — як національну революцію. Якщо хочемо знайти прихильну постанову західних держав до нашої справи, мусимо це все змінити. Не треба виступати з націоналізмом, з революцією, не підкреслювати постулату державної суверенності, тільки надавати нашій боротьбі характер резистансу — боротьби з більшевизмом як з системою диктатури й тоталізму, за демократичний державно-суспільний лад. Це треба робити не тільки в усьому, що призначене для чужинців, але так само треба внутрішньо провести відповідне переставлення, в ідеології, програмі, в політичній концепції, в тактиці й методиці, в побудові визвольного руху, в розставленні й наголосованні значення поодиноких складових сил.»

В такому зміслі і з такою аргументацією йдуть постійні атаки сучасного революційно-визвольного руху закордоном. Їх ведуть різні чинники, українські і чужинні, різними дорогами і способами — ззовні і ззовні, від тонкого ідейного проникання, аж до грубих наклепів, провокацій і засобів прямого натиску. При тому різні чинники мають на меті різні цілі. Дехто кермується ширим переконанням, що того рода переставлення дійсно були б корисні для успішності визвольних змагань. Інші, маючи на оці свої особисті, чи групові інтереси, рахують на те, що перестрій у

визвольному русі дасть їм змогу зайняти чільні позиції. Не бракує теж сторонніх намагань прибрати до своїх рук український визвольний рух, впливати на його напрямки і дію, зробити з нього інструмент власної політики, замість мати до діла з незалежним, суверенно діючим динамічним фактором. По такій самій лінії йде теж одна відносно іншої розкладової акції, яка має на меті зрушити, підважити сплячий і боєздатний український революційний націоналізм.

Тут не вдаємося у ближчий розгляд тих різних напрямків, лиш займемося розглядом самого змісту поданої на пачатку тенденції, так, як її можуть висувати люди доброї волі і чистих намірів, що мають на увазі тільки рацію визволення України і які кермуються своїм розумним проблематом, а не іншими мотивами.

В основі таких тенденцій лежить бажання зв'язати справу визволення України з політикою західних держав і для того достосуватися до них під різними оглядами. В сучасному міжнародному укладі та в його грядучій розв'язці вбачається тільки одну сторінку — протиставлення і розгору двох силових комплексів, яких динаміку і потенціал розцінюється тільки за фізично-матеріальними мірилами. Ідейну сторінку світового змагу трактується як побічний, додатковий відтенок, а не як істотний фактор. Недоцінюється того, що змагання протиставлених суспільно-політичних ідей в світовому масштабі буде так само рішати про загальний вислід, бо воно опреділяє місце й ролі багатьох сил по одній, чи другій стороні, впливає на динаміку поодиноких складових сил, на спляність і скоординованість дії протиставлених силових таборів.

Фальшиві обрахунки

Коли мати на увазі потенціал західних держав, міряний циферними даними різних його складників — кількість населення, сировинні ресурси, стан промисловості і спроможність збільшення її потенціалу, мобілізаційний стан морських, повітряних і сухопутних військових сил, тощо — то можна робити невірні висновки. Таке ж невірне і заключення з порівняння самих циферних даних воєнного потенціалу західного й совєтського блоку, в їх статистичній формі. Треба дивитися на те, наскільки, в якому напрямі і з якою динамікою західні держави використовують свої сили й ресурси в проти-

ставленні большевицькому наступові. При такому розгляді побачимо, що в дієвому відношенні, і головню в політиці, в ідейно-політичному протиставленні, ефективна вага потенціалу західних держав була не використаною як слід.

Для унагляднення цього вкажемо на деякі моменти. Безкомпромисове протиставлення між СССР і т. зв. капіталістичним світом, тобто західними державами, та неминучість тотальної розправи між ними за бути — чи не бути — це постійний чинник сучасного міжнародного життя, який існував ще далеко перед останньою світовою війною, так само, як під час війни і

після її закінчення. В тому нічого не змінилось, бо большевики мимо воєнного союзу з західними державами і при всіх тактичних змінах своєї політики, достаточо виявляли цю генеральну лінію своєї політики і настанови цілого свого внутрішнього розвитку. Західні народи були в тому теж досить добре поінформовані ще перед союзництвом з СССР в другій світовій війні. В часі війни з гітлерівською Німеччиною СССР мав ніж на горлі і большевики більше потребували помочі й союзу західних держав, як ті їхньої. Проте большевики не зробили в себе засадничої перестановки, не виреклися ривалізації і розправи з тогочасними своїми західними союзниками, ані не перевели демобілізацію протигітлерівських настрій. Навпаки, при всій загрозливості і труднощах війни з Німеччиною, політика і стратегія СССР консеквентно держалась тої лінії, що заріз після закінчення війни з Німеччиною має прийти період суперництва, конфліктів і генеральної розправи з західними союзниками, і до цього большевики все готувались та займали найдогідніші позиції.

Це мусили бачити і розуміти керуючі політичні чинники західних держав. Коли ж вони цю дійсність закривали перед своїми народами, наставляли свої суспільства на протилежне — на тривале мирне співжиття з СССР і в такому нереальному напрямі розвивали цілу свою політику — то причини того не можна дошукуватися в неінформованості. Безпосередньо після упадку Німеччини силосе відношення між СССР а західними державами було корисніше для цих останніх, ніж коли-небудь, під кожним оглядом. Цього не пробували й не зуміли західні держави використати в жодний спосіб, щоби дійти до якоїсь фактичної, тривалої розв'язки, щоби встановити бодай для себе приємливі відносини. Навпаки, вони без потреби віддали большевикам головні користі воєнної побіди, віддали їм на жертву нові народи, корисні випадкові позиції, впровадили в децидуєчє становище у міжнародному житті і перевели в себе демобілізацію під кожним оглядом. Це все на те, щоби зараз мусити перейти до найбільш некорисних і понижуючих розгор з вчорашнім союзником, з затратою великої енергії, великих коштів і з неуспіхами.

Або справа з атомовою енергією й бомбою. Знаємо яку першорядну позицію займав цей винахід в американській і взагалі західній впевненості щодо своєї матеріальної переваги над СССР. Тепер, помімо всіх затушковувань, світ довідується про все нові випадки, що якраз творці-винахідники порядком звичайної зради передали таємницю ворогові-большевикам.

Рішальний чинник

Ми згадали про ті факти тому, щоби унаглядити правду, що дійсний ефект існуючих сил і цілого потенціалу узалежненний від ідейно-моральних і політичних настанов цілих народів, які ними диспонує, а зокрема їх кермуючих політичних кругів. З тих міркувань робимо висновок, що не можна дивитися тільки на те, яку матеріальну й фізичну силу має якась держава, або група держав, але рівночасно, зг'я, навіть в першу чергу треба дивитися на їх ідейне наставлення й напрямок політики, бо як ті диспонуєчі фактори не в порядку, тоді й сила йде на ніщо.

Ми не згодні в самій засаді з таким ставленням в питаннях української визвольної політики, що шукається наймогутніших протиставних большевизмові сил, хочеться в їх руки віддати долю нашого визволення, не дивлячись на те, чи вони дійсно позитивно й серйозно ставляться до нашої справи, і для зв'язання себе з тими силами йдуться по лінії безпринципного dostosування. Сам критерій сили не вистарчає. Ані те, що якась могутня держава є активним, чи потенційним противником большевизму. Рішальним мусить бути питання, як вона ставиться до наших визвольних змагань, до справи державної самостійності України. Щойно позитивне й серйозне ставлення дає

платформу для пов'язування нашої визвольної боротьби з протибольшевицькою дією такої держави.

В дотогочасній політиці ведучих західних держав, навіть при її рішучих протибольшевицьких наголосах, немає жодних ознак позитивного ставлення до справи визволення України. В такому становищі політика дочеплювання до їхнього воза не є жодною визвольною політикою, не має жодних виглядів довести до визволення. Тож було б цілком зайво дискутувати з такою аргументацією, що нам треба dostosувувати свої ідеологічні й політично-концепційні позиції до смаку теперішнього курсу політики західних держав, тому, що вони творять найбільшу протиставну большевизмові силу.

Можна б поважніше ставитися до таких аргументів за ревізією наших ідеологічних і політичних позицій у висліді конфронтації їх з відповідними позиціями західних держав, які доказували б, що ці самі по собі крації, варгієнші, або більш придатні, успішні в боротьбі з большевизмом. (Якби такі аргументи були стійкі.)

Варто докладніше приглянутися тому, хто й чому на заході не любить націоналізму, революції, та що їм протиставить. Тут можемо тільки кинути кілька жмутків світла в цих питаннях.

Фантазії та дійсність

На заході однаково трактують кожний націоналізм. Там ідентифікують націоналізм з шовінізмом, з тоталітаризмом, з диктатурою, з національною нетерпимістю, виключністю і уважають його за причину міжнародних конфліктів. Великий націоналізм скомпромітований гітлеризмом. « і тому подібні аргументи зустрічається на кожному кроці. Але всі вони не серйозні тому, що в них наслідок поставлений за причину. Це правда, що такі погляди поширюються на заході всіма засобами пропаганди і формування публічної opinio. Але кермуючі політичні круги, які це роблять, здають собі добре справу з фактичного стану. Вони знають, що гітлеризм вже мертвий, що кожний націоналізм по своїй природі інший, що диктатура, тоталізм, нетерпимість — це прикмети імперіалізмів, яким і був гітлеризм і є в найвищому степені большевизм. Вони знають, що причиною ворожнеч між народами та перешкодою до мирного, гармонійного співжиття між ними є головню імперіалістичні тенденції одних народів, поневолювати, визискувати інші народи, накидати їм свої системи, свій спосіб життя. Їм добре відомо, що тепер виходять на історичну арену визвольні націоналізми — які протиставляються усім імперіалістичним намаганням, які хочуть свободи, суверенності для своїх народів, але й признають такі самі

права іншим націям, шанують їх та змагають до мирного співжиття й свободної вибори духових й матеріальних дбр поміж свободними націями на платформі взаємного пошанування суверенітету, й життєвих прав і потреб.

Правдивою причиною організованої в світовому масштабі наїнки на націоналізми, зокрема на визвольні, є намагання промстити дорогу для імперіалізмів, явних і замаскованих, політичних й економічних. Інспіратори хочуть відвернути увагу від своїх імперіалістичних намагань, зробити винуватими в усьому націоналізми та знищити їх за те, що ставлять їм спротив.

Що ж протиставляє націоналізмові?

Інтернаціоналізм, різного роду нівеляцію національно-політичних, культурних і економічних окремішностей. Все ніби-то для вирів-

нання між народами, а по суті для простішої і легшої суприматії сильніших, більших націй над меншими і слабшими. Головним спричинником і організатором протинаціоналістичної наїнки був і є найбільший загарбницький імперіалізм — російський большевизм, який веде свою роботу не тільки в безпосередній формі, але й посередньо при помочі своїх різних агентур та чужих, інспірованих ним акцій. Інші учасники прилучаються будьто в намаганні знайти спільну мову й порозуміння з большевизмом, будьто з власних мотивів і для власних цілей розправляючись з націоналізмами, як перешкодою в пенетрації серед чужих народів.

Для ілюстрації цих загальних стверджень вистарчить згадати історію з міжнародним бойкотом Іспанії. Хто ж може повірити, що Іспанію з урядом Франка поставили поза рямці міжнародного життя за диктатуру й монартію, чи тоталітарну систему, тоді, як найгірша диктатура й тоталізм СССР і його сателітів не стоїть на індексі, а навпаки, має одне з перших місць в системі ООН? Кожному очевидно, що бойкот Іспанії це діло й осяг большевицької Москви, під кожним оманом. А мимо такої наглядності цей стан триває досі, як на глум.

Большевики хоч є найбільшими ворогами кожного націоналізму, крім російського імперіалізму, проте вони добре здають собі справу з того, яку силу має національна ідея і що вона є головним рушієм наймогутніших історичних здвигів. Тому вони безпосередньо поборюють тільки ті націоналістичні рухи, які є їхніми ворогами. Натомість поза сферою свого панування большевизм старається опанувати й використовувати визвольні націоналістичні стремління колоніальних і напівколоніальних народів під пануванням західних держав. У відношенні до них большевики виступають як протектори, речники національно-визвольних змагань і націоналістичних стремлень до суверенітету. Натомість в політиці західних держав немає здібностей до такої двобічності. Взв'язавши раз курс проти націоналізму, з власних мотивів, чи за большевицькою інспірацією, їхня політика ставиться негативно до кожного націоналізму. Та в тому малій відсоток власних політичних рацій даних народів, а більше таких мотивів, які підсунули большевики і які суперечні з правдивими потребами тих народів.

Чи на Заході не люблять революції?

Коли на заході не люблять революції як чинника історичних процесів — то напевно не з принципових мотивів. Адже ж ведучі західні нації не тільки самі мали революції, але й ставлять їх у своїй історії на високі п'єдестали. Національна революція — це народження ЗДА, що тільки через неї стали державами а не колонією. Сьогоднішня Франція від революції ви-

водить свою республіканську еру; Англія теж завдячує свою демократію революції. Якщо вони можуть високо ставити внутрішню революцію, як процес державно-устроєвого і суспільного переробу, то оскільки вище мусить стояти значення національно-визвольної революції, як процесу визволення нації зпід чужого панування і неволі.

Так само не можна негувати революції з гуманітарних зглядів, як форми конечної боротьби за свободу. Революція — це процес і форма боротьби найменшими жертвами. Вона вдаряє у саму суть, в істотних спричинників і заступників поборюваного стану, а не в його жертви, вимушені інструменти. В порівнянні з війною, зокрема при новочасних засобах і методах масового нищення людей і дібр, революція — найбільш гуманна форма боротьби. Це знають всі. Нехіть серед західних народів до революційних змагань інших народів походить з того, що вони сильні й задоволені, хотіли б, щоби в світі не було жодних основніших змін, які могли б спричинити переставлення міжнародного укладу. Їм добре так, як є і вони не хочуть знати про те, що інші народи знаходяться в нестерпному положенні, борються за свої права і за свободне життя цю на світову арену виходять нові, що давніше зіпхнені під лід, нації. А ще більше тривожить кожна вістка про революційні визвольні процеси, дебудь, ті держави, які тримають в колоніальному стані інші народи і боються їхніх поривів до самостійного життя, боються кожного пригрозі. Тільки тої нехіті не можна відносити до самого терміну чи форми революції, бо вона стосується самої суті — змагання поневоленого народу до самостійності. І хто з тих мотивів не хоче чути про українську національну революцію, той так само буде відмахуватися від прийняття до відома визвольних змагань України, в якій би то не було формі і під якою назвою.

Якщо нас не люблять за т. зв. фанатизм, то значить не люблять нашої непохитної, безкомпромісової боротьби з більшевизмом, з поневоленням. Зрештою це вже менше актуальне тепер, а походить з попередніх літ, коли наша революційна боротьба не гармонізувала з політикою західних держав — з'єднання собі більшовиків все новими уступствами, шукання співжиття з СССР, і примикання очей на їхні злочини. Поставка українського націоналістичного руху дисонує дійсно з наставленням західної політики в тому, що ми знаємо тільки одне відношення до загартника, поневоловача й нищителя цілих народів і всякої свободи — безкомпромісову боротьбу з ними. Натомість в доточасній політиці заходу існувало тихо визнане правило, що навіть з такими злочинцями як більшовики можна ділитися світом, торгувати та жити в добрій приязні, якщо вони свої злочинні практики обмежують лише до вже захоплених народів та не посуваються далі, не загрожують і не заторкують життєвих інтересів своїх західних партнерів. Як відомо Москва не придержується того і захід переставляється на інші рейки політики і на інші засади «практичної моралі». Далі й він зробиться фанатичним противником більшевизму, бо цей почав добиратися до їхніх комор.

Ми вже попередньо згадали про те, що ті ідеологічні й політичні засади, якими керувались до недавня західні держави у відношенні до большевицького імперіалізму на практиці показали несприятливими, приносили багато гірші висліді, як те, чого ті держави могли досягти при доцільнішим використанні своїх спроможностей і позицій, та при правильнішим виконанні тої історичної відповідальності, яка на них спадає. За нашого розгляду ще важніше здати собі справу з того, які наслідки мали ідеологічно-політичні впливи західних великодержав серед тих народів, які йшли за ними поповши під большевицьке панування, згл. стоячи в боротьбі з большевицькою загрозою.

Не приходиться ширше висвітлювати шкідливих наслідків у Середній Європі, які принесла повоснна політика заходу супроти СССР, ставка на демократизацію

большевицької системи, на проникання її демократичним змістом та на внутрішнє переродження її під тиском мирних засобів, штовхнення на такий шлях політичної думки і дії провідних кругів т. зв. сателітних країн, тобто народів, які у висліді війни попали під владу СССР. Йдучи за тими впливами заходу політична акція спротиву большевицькій пішла зовсім хибними шляхами, застосувала невідповідні методи. Замість відразу стати на шлях революційних методів дії і революційної системи політичної організації, провідні крути станули на шлях комбінації колабораціонізму з парламентарними методами опозиції. Вислід відомий — більшовики розправились з тими іграшками супроти їхньої системи, політичний актив програвав ставку зліквідований або вивітав, а народи залишились дезорієнтовані, безпорадні, енергія розгублена, осталась пасивність.

Китайська наука . . .

Ще більш повчаючий примір з Китаєм. Програш і внутрішнє заламання національних сил Китаю в боротьбі з комуністичним наступом напевно має багато причин. У висліді непогрібного й незаслуженого допущення СССР до ролі співпобідника над Японією, віддання йому величезної воєнної добычі в Маньчжурії, комуністичні сили в Китаю одержали дуже велике підсилення і випосаження, в той час, як національні сили, виснажені довготривалою війною на два фронти, одержували від Америки далеко невистарчаючу поміч в доставах, таку що з нею «ні жити ні вмерти». Але на висліді заважив не один тільки матеріальний чинник. Загально відомо, що в національному Китаю наступив процес сильного внутрішнього розкладу, так, що поважні мілітарні сили, замість воювати, враз з одержаними з закордону припасами переходили на сторону противника. Ми не маємо достаточного вірних відомостей про те, який характер мав цей розклад, які були його причини й підложжя. Мусимо прияти, що в значній мірі винна невідповідна ідейна настанова, невідповідаючий потребам нації суспільний устрій та нездоровий стан в державній системі, через ідейний упадок Куомінтангу. Американці вказують на те, як на причину заламання і безвиглядності дальшої піддержки Чанкай-

Шека на суходолі. Вони твердять, що їхні впливи й намагання в Китаю йшли по лінії уздоровлення. Може частинно так і було відносно санатції державної адміністраційної, господарчої і військової машини. Відомо, що в перших повосенних роках в Китаю були дуже активні різні місії, під керівництвом політичних і військових діячів першої величини. Чи вони дійсно тільки помагали й дбали про уздоровлення національних сил? З багатьох тогочасних повідомлень виходить ясно, що американська політика, робота і впливи їх місій йшли по такій генеральній лінії, щоби годити, зводити до купи національні китайські чинники з комуністичними, творити спільний уряд, одну армію і т. д. В тому напрямі йшли не тільки сугестії, посередництво, але й натиск при помочі відповідного «регулювання» достав. Ми переконані що таким перманентним намаганням довести до компромісу найбільш успішно розкладається шириться демобілізація й розклад серед народу, що веде війну і у воюючій армії. Одна рука помагала, а друга ще більше псувала. Мабудь тій своїй політиці примирювання всіх з большевиками американці завдячують найбільше це, що на їхніх синів у Кореї стріляє зброя, колись призначена для китайських національних сил,

. . . в ліс не піде!

Цими з'ясуваннями ми хотіли унаглядити наше твердження, що ті ідеологічно-політичні засади й методи, якими послуговувались західні держави супроти большевиків, у їх власній політиці і в концепціях, які піддавали іншим народам, — на ділі показались неправильними, приносили шкоду ділі справи оборони світу перед большевицькою загрозою. Після того

вже зайво опрокидати сугестії, що мовляв, революційно-визвольному рухові треба змінювати свої ідеологічні й політичні позиції та dostosувати їх до концепції заходу.

Ідеї сучасного визвольного руху України — це ідеї українського революційного націоналізму, а сучасна визвольна боротьба — це, проводжування в життя його політичної концепції. Наші позиції ви-

люції немає українського визволення. Хто це відкидає, ставить на інтервенцію. Треба вже нарешті не допустити троянського коня чужої соціальної демагогії, що завжди валила зсередини українську державу, зг. змагання за її відновлення. В усіх добрах української національної революції вже зразу, в перший момент учасником буде весь народ. І важливим тут буде, щоб якнайбільше скріпити динамічну потенцію народу, що бореться. Не сміють соціальні перемени послабити зовнішнього фронту, тобто не сміє бути так, щоб тому, що нпр. в селі ділять землю, або в місті робітник перебірає фабрики, втікав з фронту українській жовнір, бо «йому нічого не лишиться». Наша революція **національна**, це зн. це війна проти ворога, а війна ніколи не буває успішна без збройної перемоги на полі бою з національним ворогом, дотеперішнім окупантом-завойовником. Коли впаде червона Москва, на Україну сунуть нова «демократична» чи якась інша НТС-Росія. Її перемогти можна **лише армією**. Коли на кожній п'яді здобутої нашою армією українській землі проведитимуться соціальні і інші перемени, український фронтовий воєк мусить бути цього свідомим, що про його дбають закони революції, закони української влади, яка забезпечить за ними і їхніми ріднями на місцях всі здобутки української теж соціальної революції. Місцеві органи державного самоуправління, на основі окремого закону, виданого вже в перший день революції, реалізують соціальні перемени, узгоджуючи зокрема фронтових воєнків, засланих, політичних в'язнів і взагалі всіх тих, що страдали і боролися за Україну. За таких умов український воєк оборонятиме спокійно українську державу, свідомий, що вона дбає про його рідню і всі здобутки соціальної революції, що вона несе українському народові, будуть в першу чергу рівнож і його. Тому є конечний свідомий своїх завдань цілеспрямований, дисциплінований кадр політичних провідників і організаторів революції, від яких залежить правильний її перебіг.

Не автоматизм революції і не попутизм, не «хвостисти»-поплентачі революції, а керманчі і розумні наказодавці, політично-перспективно думаючі націоналісти проведуть її. Без мілітарного рамені, революційної армії, і політичного командного апарату, без довіряючих їм народних мас, головного штурмовика бастиль во ім'я яєних позитивних ідей — немає переможної революції.

Колись кликав українець Желябов, що пішов у «спільний котлодок» революції: «Де наші фені!», забувши, що він сам міг починати їх формувати. Сьогодні є в нас вони, що вже перевірили і сінфайнерів, і карбонарів, і якобінців. Генерал Т. Чупринка знав, що говорив в своїх наказах про неперевершені зразки героїства своїх бійців і революціонерів. Так, як немає змоги порівняти українських революціонерів і повстанців з іншими в істо-

рії народів, так тимбільше особа Чупринки такого порівняння не знаходить. Навіть Гарібальді мав сприяння деяких позаіталійських сил. Ген. Чупринка не мав жодної допомоги від нікого, ані моральної, ані політичної, ані технічної. Власні сили — це було гасло і практика життя! Яким було життя Чупринки, таким і його смерть. Мабуть найбільш делікатний момент підхопив «Українець» відмічаючи, що Чупринка — це той провідник української революції, який на рідній землі на пості її керівника по героїськи вправ і тим став для України ще більшим символом, як великий Петлюра і незрівняний Коновалець, що віддали своє повне посвячення і ризику життя — на чужині.

Отже поза сумом над великою втратою, треба не забувати одного: що ген. Чупринка, тобто непоборна Україна, доконала того, що вийде в історію всього світу; ми не склали зброї і проти наймогутнішої потуги світу, ведемо війну безперервно, коли весь світ лякається не лише її підняти, але навіть морально нас підтримати. Ми горді, хоч смуток давить серце, на те, що в нас був Чупринка, який потрапив довгі роки командувати непереможною армією героїв в боротьбі проти двох найбільших потуг світу. Ми горді, що ця людина вийшла з наших націоналістичних, ніколи не захищаних лав.

Для нас і народу Чупринка не згинув. Його постать бачить кожен з нас перед небою, його дух вітає завжди над нами. Як колись античні борці вірили, що з ворогом ще й духи погибших б'ються на бойовищах, так віримо ми, народ лицарів і героїв, народ Байд і Богунів, народ Різунів і Перебийносів, народ крутян і героїв Базару, народ холодно-ярських повстанців, народ незрівняного СУМ і СВУ, народ **анонімів**, що у всіх наших сучасних і грядучих боях, в нашій національній революції — дух Чупринки буде нас вести.

Тарас Чупринка, західний українець, але його прибране ім'я наддніпрянського подібного духом ЧУПРИНКИ показує, що цей львовянин хотів бути лише продовжувачем того, хоч без порівняння меншого Чупринки, щоб нерозривну єдність всієї України усимволізувати. Своїми чинами хотів ген. Чупринка вєлати ім'я також цього другого Чупринки; не своє власне ім'я, а імена **анонімних героїв України**, що в соборницькому відношенні знайшли себе під іменем Чупринки. Тому Тарас Чупринка, це рідне ім'я і постать цілій соборній Україні. Глибоку думку висловлено у строфі вірша: «Шухевич згинув в Білгороді, щоб жив Чупринка у віках!» І Чупринка житиме в народній легенді, житиме в традиціях українського війська, в історії українських визвольних змагань.

Біль стискає наше серце, що його фізично не стало, але попадати в одчай немає підстав. Чупринка оставив наступників, армію героїв, як він їх сам зве. Більше того — оставив народ, який навчив боро-

тися і не розпачати. Оставив народ що підтримував його дію, бо завдяки лише цьому найбільшому анонімному героєві — простому українському хліборобові і робітникові завдячуємо всі ми і сам Чупринка передусім, що довгі роки зміг стояти на передовому пості боротьби в Україні. Народ його захищав, хоронив, любив так, як він для народу жив, боровся і згинув.

Чупринка згинув, але народ остався; народ перевихований, народ в поході, якого він провадив!

І немає сили, що здержати потрапила б народ, що в поході. Як лялина змітатиме він все, що на шляху. Ще будуть падати тисячі, сотні тисяч, а може й мільйони, але народу, що в поході, вже ніхто не задержить. Він йтиме нестримно до своєї мети, яку йому показували найкращі. Йтиме і проти всього світу, як треба буде. Як довго житиме останній українець, так довго не заперестане змаг на життя і смерть з Москвою. Так, як борці з УПА-ОУН не здаються, а самі кінчають з собою, так не зложить зброї український народ.

Ми не знаємо з історії нашої ні одного факту, де українська армія капітулювала б. Ми знаємо Святослава Хороброго, що казав, «не посоромимо землі руської, а ляжемо головами тут, бо мертві сорому не знають». Цю свідлу традицію перейняв Чупринка. Так, «мертві сорому не знають».

В Білгороді стоятиме колись пам'ятник найбільшій українській славі.

«Слава не поляже а розкаже хто ми, — чийх батьків діти...»

Тому в гору піднімемо серця, бо:

«Хто там сказав — нема Чупринки.
Хто похилив на шоглі стяг,
Коли ще пишуться сторінки
Його безприкладних звитяг.

Коли Москва фанфар не грає
Про перемогу над УПА,
То знай — на горло їй ступає
Грізна Чупринківська стопа!»

М. Боеслав

Поетам наших днів

Поєму дня читає гордий вітер —
Дзвенить мов сталь, її суворий ритм.
Перетопить її на вічні мити
І передайте юним і старим.

Нехай ідуть і пристрасно читають
Поєму литу в крові і вогні.
У ній свята любов борців палає
І пімстою рокоче грізно гнів!

(Зі збірки одержаних з Краю революційних поезій.)

У. Кузіль

З краєвих матеріалів

Большевики і національне питання

Закінчення

Годі було більше цинічно ідентифікувати інтереси пролетарської революції з інтересами центральної Росії-Москви, які самотньо мають рішати про доцільність відокремлення того чи іншого народу. В такій ситуації приходиться до цілковитої зміни фронту в большевицькій національній політиці. До перебрання влади большевики демагогічно протолошували: **право нації на самовизначення**, а коли нації еманципувалися від їх впливу, включно до самостійного життя, і большевики, як російська влада, побачили себе загроженими у своїому існуванні, появилася нова розв'язка: **вся влада робітничим масам гноблених національностей**.

Очевидно, не подавано пояснення, що ті робітничі маси — це, ставленики довоєнної соціал-демократії, російських большевиків, що це люди виховані в отій єдиній пролетарській всеросійській партії, що це люди, які власне мали свободу агітації проти права на відокремлення від центру.

В ту пору національне питання зачинає використовуватися большевиками ширше й стає важливим козирем у боротьбі проти західних держав. Розрухи й повстання в колоніях і півколоніях Англії, Франції, заворушення в Персії, Індії і Китаї, а також повоєнні ферменти на соціальному тлі в ряді європейських держав — це все вода на совєтський млин. Поеднуючи все те невдоволення зі своєю боротьбою зі західними імперіалістами, російський імперіалізм підміноє дотеперішній клич проти національного гніту царатом в межах Росії — кличем за освободження народів колоній і півколоній усього світу від імперіалізму. Творився новий фронт на захист Москви, що мав поєднувати колоніальні народи в робітничих масах заходу, охопленими Комінтерном. Взором рівноправності братнього співжиття націй мала служити Росія, проголошена в тому часі «Федерацією Совєтських Національних Республік».

В результаті, виходячи з корінних життєвих інтересів Росії, як великої держави, формується нова «геніальна» розв'язка національного питання, актуальна й до сьогодні.

«Ми за відділенням Індії, Арабії, Єгипту, Марокко та інших колоній від Антанти тому, що невідділення в тому випадкові означає послаблення революційної сили Росії. Саме тому борючись большевики за відділення колоній від Антанти не можуть разом із тим не боротися проти відділення окраїн від Росії. Домогання відокремлення окраїн від Росії повинно бути виключене» (Сталін: Політика сов. влади по нац. питанні в Росії). Яким же чином можна погодити слова «домогання» на відокремлення виключене за статтею конституції про кожночасну можливість виходу зі союзу СССР?

Дальша політика совєтської влади по національному питанні зводилася від тоді тільки й до цього, щоби установити таке відношення, такий зв'язок між центром і окраїнами, що забезпечували б непорушний союз з ними, що забезпечували б совєтизацію тих же окраїн і зв'язання їх як колоній з Москвою в одну державну систему. Дотеперішня федерація 1919 р. показалася для цього мало догідною. Совєтська влада не мала повної свободи в господарюванні по союзних республіках, притаманний Москві централізм зв'язувала правна конечність офіційно укладати свої взаємини з республіками кожночасно на основі договорення. Крім цього Росія була матеріально дуже знищена і ніяк не всилі налагодити своєї внутрішньої господарки, а зовнішня політика стала на ворожій стопі по відношенні до оточуючого капіталістичного світу і звідти й так не приходилося чекати господарської помочі. В додатку народи, залишені собі хоч в сповидно незалежних державах, могли еманципуватися з під московської опіки

і створювати загрозу відосередніх тенденцій. Зрештою, перед Росією стояла візія близького панування над цілим світом після побідної світової пролетарської революції. Вона голосила з нагоди створення СССР:

«Цей день являється днем свята нової Росії, що zorganizувала побіду над капіталом, розбудила народи Сходу, затиула робітників Заходу й збрала довкруги свого знамена народи совєтських республік, для того щоби об'єднати їх в одну державу СССР, прообраз будучої світової СССР» (доклад на першому З'їзді Совєтів СССР в 1922 р.).

Для таких, далеких плянів треба було москві сцентралізувати економіку на всіх просторах незалежних федеративних республік, перебрати представництво всіх народів федерації перед зовнішнім світом, а найважливіше замкнути в одній державній системі для виконання в совєтському дусі. Ці передумови й лягли в основу «декларації про створення Союзу СССР» на першому З'їзді Совєтів СССР 30 грудня 1922 р.

Декларація запевнила рівноправність, добровільність вступу до Союзу і кожночасно можливість виходу з нього. Новостворений Союз мав являтися союзом новостворених краєвих незалежних республік (очевидно, тогословне забріхане твердження, що противорічило устроєвій формі совєтської держави). І так — усі прерогативи, що становлять про фактичну незалежність держави, тобто закордонна політика, збройні сили, економіка належали до компетенції союзних комісаріятів, так зв. союзно-республіканський комісаріят праці, фінансів, прохарчування, робіт сільськогосподарства, президент Верховної Ради народнього господарства мав відповідальних комісарів у Раді комісарів республік, що підлягали республіканському уряду, але в діяльності керувалися й підпорядковувалися тільки інструкціям з Москви. Отже на долю союзної республіки до її самостійного поладження залишилися такі ділянки, як: земельні справи, охорона здоров'я, юстиція, освіта, соціальне забезпечення і національні справи. В якому кодексі державного права можна знайти визначення держави незалежною з такими прерогативами? Хіба совєти створили нове поняття «незалежність», яке справді не має прецеденсу в науці права цілого цивілізованого світу. Належить додати, що підкування про внутрішню стійкість цього «добровільного» союзу, тобто справи по боротьбі з контрреволюцією, віддано союзному верховному судові, державному політичному управлінню, — тому горезвісному «ГПУ». Не приходиться подрібно розбирати «декларації». Вже сам розподіл компетенцій поміж союзний і республіканський уряди вирішує про знищення незалежності союзних республік. По тому шляху йшла офіційна розв'язка національного питання дальше по через конституцію 1936 р. коли скасовано навіть республіканські комісаріати юстиції, внутрішніх справ і т. д. а «незалежна» республіка могла «самостійно» рішати тільки про: місцеву промисловість, народно освіту, соціальне забезпечення, комунальне господарство і т. і. «важливі», «державного масштабу» справи.

Згідно з большевицькими теоретиками, створення досконалих форм співжиття націй, тобто СССР, повинно було ліквідувати всякі національні конфлікти й саму національну проблему. В дійсности та проблема вирішала завсіді наново, примушувала завсіді на ново зуживати львину частину енергії на боротьбу з націоналістичними ухилами. Річ в тому, що до цього нового державного твору — СССР, інакше підходила Москва, а інакше поневолені народи. Московські большевики, ще в 1919 р. визначили своє становище ясно:

«Одну із перехоєвих форм на шляху повної єдності, партія висуває федеративне об'єднання держав, організованих на совєтському зразку» (VIII З'їзд ВКП(б) 1919 р.).

Отже зараз, по формальному заключеному договору про створення ССРСР, Москва приступає до діла й ставить найближчими своїми завданнями здійснити дальший етап уніфікації, що зрештою достатньо чітко сформульовано в доповіді Сталіна на XII З'їзді партії:

«Конкретна форма національного питання в нашій обстановці в даний момент зведлася до питання про установлення співпраці народів господарської, зовнішньополітичної, а найважливішою причиною тієї «співпраці» являється факт, що тіж народи:

«Займають найбільше потрібні для господарського розвитку райони і найбільше важні з огляду воєнної стратегії точки» (тамже).

І от ці, приведені до «співпраці» країни мають стати базою до наступу в боротьбі з капіталістичним світом.

Протилежна картина розгравалася на окраїнах в союзних республіках. Там ніяк не хотіли розуміти місійністичних мрій центру, а тимбільше впрягалися в їхні імперіалістичні плани. Розбуджені національними революціями маси намагалися виповнити форму союзної республіки національним, а не московсько-совєтським змістом. Вони рвалися до виявлення власних творчих сил, до побудови свого життя на власних ідеях, основах і в тому повстає конфлікт. 1922-23 рр., серед східних народів позначається сильне протиставлення Москві, яке очолює бухарсько-туркестанська організація басмачів, татарський рух під назвою султан-галізізм прозваний так від його ініціатора Султана-Галіза, що сам будучи партійним комуністом, зумів проглядіти правдиве обличчя Москви. Далі, в Башкірії Валідов очолює протимосковську боротьбу й з ним то намагається зв'язатися Султан-Галіза. Всі ці рухи зростають на пантуркському панісламістському підлозжі й на своїх власних комуністів і приводили їх до одного національного протимосковського фронту. Комуністи-представники Туркестану на з'їзді відповідальних партійних працівників в 1923 р., піднесли знаменитий закид, що Туркестан поставлений на становищі колонії, і що вони не завважають ніякої зміни по відношенні до своєї країни між царським і совєтським урядами.

Про відосередні самостійницькі тенденції в Україні не приходиться навіть згадувати. Вони найсильніше вплинули на московсько-більшевицьку політику по національному питанні й примусили партію піти на уступки й приміняти інші тактичні прийоми, яких висловом являються резолюції XII партійного з'їзду 1923 р. Большевики здали собі зловні справу з цього, що їхня ідея соціалістичної революції не є приемлива ані серед поневолених народів Росії, ані серед інших європейських суспільностей. Початкова спроба советизації окраїн натрапила на рішучий спротив, відворот з під Варшави поховав рожеві надії на швидку світову революцію. На внутрішньому форумі треба було перейти до НЕП-у, а на зовнішньому залишити рух вперед і почати попередньо підготовку резервів серед колоніальних народів і серед робітників капіталістичних держав.

«Треба відпочати, залікувати свої рани, нав'язати контакт зі селянським тилом (тобто головною опорою національних рухів — прим. автора) повести дальше роботу серед резервів, які відстали від нас: так обстоїть діло при оцінці національного питання» з'ясовує ситуацію Сталін на XII партійному з'їзді.

З'ясування те, славнозвісне ленінське «крок взад — два вперед», це приготування до нового наступу. Отже, тактичні прийоми лягли в основу большевицької політики НЕП-у і українізації, а не вірність марксистським принципам рівності й свободи народів.

Сталін, як доповідач по національному питанню на XII з'їзді ствердив у першу чергу наявність національних «пережитків», серед поневолених народів. Рівночасно ствердив, що дотеперішня насильна советизація не дала бажаних результатів, що совєтська влада до останнього часу являлася російською владою і що йно нова тактика мала б зробити її владою міжнародною, рідною для раніше поневолених національностей. Та нова тактика мала полягати головно на вмілому маневруванні між рішучою боротьбою з націоналізмом і такою ж рішучою боротьбою за притягнення до совєтської роботи всіх більших чи менших людяльних елементів з місцевих людей. Тобто — сповидно потурати національним почуванням, щоб не виклику-

вати гострих реакцій, а рівночасно основно нищити всякі самостійницькі вияви. Кондесії в тому національному потенціалі, а рівночасно шлях до здобуття довір'я поневолених народів виражають резолюції XII з'їзду партії з 1923 р.

Це в першу чергу постулат, щоб у системі вищих органів союзу був оснований спеціальний орган представництва всіх без винятку національних республік і національних областей (сьогоднішня рада національностей). Виконні органи Союзу мають бути побудовані на засадах що забезпечували б участь представників усіх націй. Далі висунено постулат, щоб органи національної республіки й області складалися переважно з людей місцевих, щоб видано спеціальні закони, які карали б з усією революційною строгістю тих, що порушують національні права. Та для проведення цієї тонкої політики бракувало большевикам випробуваних людей, бо на місцевий елемент вони не відважувалися спертися. Треба було уважати, що ті хвилеві «вольності» не були використані національно свідомими елементами й тому рівночасно XII з'їзд партії передбачує посилення підготовки марксистських кадрів на місця через видання принципіальної марксистської літератури на рідних мовах поневолених народів, видання матової партійної літератури, посилення партійно-виховної роботи в республіках, посилення роботи серед молоді, організацію спеціальних інструкторських груп при ЦК партії в національних республіках і створення марксистських кружків вищого типу на окраїнах. Однак наймаркантишим центральним посуненням Кремля в тому відношенні було призначування секретарів ЦК республіканських партій, фактичних диктаторів, в цілості життя республіки. Такій важливій діяльності, як підготування большевицьких кадрів для проведення нової національної політики партії і уряди приділяють дуже багато уваги. На з'їзді відповідальних партійних робітників з національних республік в 1923 р. Сталін особисто повчав що: «... Націоналізм — основна ідейна перешкода на шляху вироцування марксистських кадрів», і треба власне вміти знищити його толеруючі рівночасно нешкідливі сьогодні національні «пережитки», бо:

«Елементи підступу на одному відтинковому фронті можуть тільки полегшити підготовку наступу на цілому фронті.»

Для того-то треба розвивати на місцях національну культуру очевидно, національну по формі, а соціалістичну (читай: московську) по змісту. Всі нації, які большевики зв'язували з новою постановою по національному питанні, характеризують найкраще слова Сталіна з доповіді на тому XII з'їзді.

«Тільки так вирішаючи національне питання — ми широко розгорнемо знання пролетарської революції і зберемо довкруги нього прихильність і довір'я країн Сходу, що доставляють важливі резерви нашої революції і можуть відіграти рішучою роллю в будучих змаганнях пролетаріату з імперіалізмом.»

Для повищої цілі зорганізовано навіть спеціальну інституцію в 1921 р. «Комуністичний Університет Сходу», в якому представники 50-ти націй і етнографічних груп проходили навчання «геніяльної» сталінської національної політики.

Так повставала й реалізувалася хитра, повільна, але тим більше небезпечна політика советизації, уніфікації і русифікації поневолених народів. Немало голосу викликала вона в нутрі самої большевицької партії, серед комуністів-москалів, яким увижалася нова «єдина-неділяма», які не могли зрозуміти всього сталінського макіявелізму.

Це прилеволювало Сталіна не раз навіть виступати проти великоруського шовінізму, в яким він різнився щодо методу, а не по суті. Драстичний метод московських шовіністів грозив викликати гостру реакцію серед національностей окраїн і перешкоджувати його політиці поступового, але успішного затроування національних організмів і включування їх в свою власну систему.

«Вони (тобто московські комуністи) не розуміють, що тільки пристали національності до діла соціалістичного будівництва, а відкинення клича національної культури означає віддачу тих народів в духову неволю реакційним націоналістам» — говорив Сталін про московських комуністів (XII з'їзд партії ВКП(б)).

(Закінчення на стор. 23)

В. А. Ш.

Героїчний шлях нації

Можливо ніяка інша нація не має на своєму шляху розвитку стільки сумних дат, як їх має українська нація. Не всі вони пам'ятаються, не всі удержуються в народній пам'яті, не всі вони навіть записуються в книгу биття, не всі вони досліджені і не всі належно оцінені, вивчені.

Це пояснюється тим, що українська нація, як і кожна інша нація в своєму гоні до національного ідеалу скучує свою увагу тільки на тих датах, і на тих подіях, що наближають її до цього ідеалу, що мають значення не на час життя одного, чи декількох поколінь нації, а мають значення для цілої нації у її складній формулі ЖИВИХ, МЕРТВИХ І НЕНАРОДЖЕНИХ. Такі події занотує історія, такі події занотує людська пам'ять, передає їх з покоління в покоління, про дійових людей цих подій складає пісні і творить легенди, а сама подія набирає національної святости і окутується спеціально для цього витвореними традиціями.

Так занотує нація свій шлях до національного ідеалу устеляючи його святкуваннями, надаючи останнім чи то жалоби, чи то гордової радості.

І здавалося б, коли ці дати — дати жалоби, тобто такі дати, які говорять нації не про її перемоги, а про її поразки, то навіщо їх відмічати? Навіщо їх святкувати, згадувати і роз'яструвати болями спогадів рани?

Але тут ми мусимо відмітити, що на шляху нації найжорстокіша поразка має в собі велич перемоги. Крутянці, як відомо, полягли. 300 юнаків віддали своє життя неповернувшись з поля бою. 300 юнаків умерли і не перемогли в стократ сильнішого ворога. Для року 1918 це була поразка, але для року 1919 смерть 300 під Крутями була уже величною перемогою.

359 загинуло під Базаром і затинуло мовчки. Не видали своїх командирів і між ними не знайшлося ні одного, що забавив би собі купити життя тим, що пішов би служити до ворога. Таким чином фізична смерть 359 — це є поразка, але невмирущість їхнього духа, їхньої волі до чину, є величавою перемогою!

Можна б було цих прикладів привести дуже багато. Навіть безліч, але всі вони будуть говорити про одне. Всі вони будуть говорити про одну незаперечну істину — що кожна подія в нації на її шляху до визволення носить в собі велич героїчного оптимізму. Смерть десятків, сотень і навіть тисяч не зупиняє нації на її шляху до ідеалу а навпаки, породжує послідовників, породжує тих, що йдуть шляхами загиблих і наближають націю до її остаточної мети.

До безліки сумних дат історії України прибавилися ще одна сумна дата. Дата 5-го березня 1950 року.

Дата, коли від руки ворога загинув головний командир Української Повстанчої Армії. Дата героїчної смерті в бою з ворогом України, генерала Тараса Чупринки, що за життя зібрав у собі явні і приховані прагнення і домагання нації, що за життя був носієм національного ідеалу і був найяскравішим виразником прагнення живого покоління нації.

Нація в своєму ірраціональному гоні висуває в кожночасно живущому поколінні одиниці, чи навіть гурт одиниць, на яких вона скучує всі свої окремішні якості, всі свої окремішні властивості, обираючи їх виразниками своїх ідей і своїх прагнень, надаючи їм тих рис і характеристик, якими відрізняється вона від іншої, які властиві тільки їй, а ніякій іншій нації. Тому етнопсихологи, які вивчають психологію народів, за об'єкти своїх дослідів беруть такі одиниці чи гурти одиниць, які кермували і скеровували націю в її шляхах розвитку. Ці вчені своїми дослідями ствердили, наприклад, що в психології кожного німця обов'язково присутня якась властивість Фрідріха 2-го і Бісмарка. В психології кожного москаля є щось від Івана 4-го Лютого і від Петра Першого Кривавого, в психології українця обов'язково є щось від Хмельницького і Мазепи і так в кожному народі, в кожній нації, яка увійшла в історію своїми ділами, своєю боротьбою за свої вимірні ідеали. Одиниці, що їх обирає нація носіями її ірраціональних прагнень, це скучення ідеалу нації, її властивостей, її окремішностей.

Нація, як живий організм завжди перебуває в русі. Безрух для нації, це є смерть нації. А тому нація має своїх обранців у кожночасно живущому поколінні. Відходять одні, на їх місце з'являються інші, що ведуть покоління по шляху обраної нацією, по шляху накресленому для нації. І немає такої сили в світі, що могла б припинити цей рух до ідеалу, цей рух до змагу за цей ідеал. В цьому й лежить розгадка тих причин, що українська нація, не дивлячись на величезні жертви, що їх вона понесла в минулому, що їх вона несе в сучасному, несе сьогодні, щогодини, чи навіть щохвилини, не зупиняє її, не зальєкує її жертвами, не зальєкує її смертями а навпаки, піднімає її, цементує і веде в бій, веде на змаг, веде до перемоги. Мертві піднімають на цей змаг живих і то навіть тих, хто стояв увесь час збоку змагу, хто лише споглядав, а часом і кепкував над тими, що боролися і що не відступали і падали. Підіймається ніякі і той. Підіймає їх не газард боротьби, не прагнення випробувати себе і свою витривалість, а підіймає їх часто їм самим незрозуміла сила. Вступають вони в цей змаг за той ідеал, що у ньому, у кожного з них жевріє десь в під-

свідомості, а освідомлюється лише вже під час самої боротьби.

Підіймають і ведуть на цей змаг наряд не класи, не громади, а підіймають і ведуть цілі народи окремі одиниці. Бо на одиницях, на вибраних, нація скучує свої якості, скучує свій увесь національний геній і одиницям дає можливість відчувати ті заховані шляхи, що по ним мусить іти нація в своєму розвитку. Але зі смертю такої одиниці рух нації вперед не може зупинитися. Він може лише гальмуватися хвилево, поки хтось інший перебере керму і поведе живе покоління далі по шляху обраної нацією. От чому, як не пестила себе Москва думкою, що знищивши генерала Чупринку, вона знищить цим самим українську боротьбу за визволення, але це, як бачимо ми і як відчуває і сама Москва, були даремні надії. Чупринку забили, Чупринка впавав, але Чупринка живе. Живе і діє. Діє ще більше активно і дошкулє Москві ще болочніше.

Во Москва розуміє і бачить. Чупринку забили, — але він живе і проти нього треба боротися.

Во не випадково Москва утворила ще один новий орден — медаль за заслуги в боротьбі з «місцевим бандитизмом», як каже вона, на теренах СССР.

Ми розуміємо і знаємо, що це за бандитизм і знаємо, як знає і увесь світ, кого Москва називає бандитами. Для бандита кожен стає бандитом, хто бореться з ним, з бандитом. Во не випадково російський поет писав колись: «Чтоб не говорил сасед Фадей, что я злодей, то я кричу Фадей злодей!»

Ми не знаємо як виглядає той новий орден, ота сама медаль «За боротьбу з бандитизмом в СССР» і не цікавимось її бачити. Але сам закон про її утворення є пророческим і багатомовним. Затвердження цього ордену, цієї нової залізки, до безлічі інших, говорить нам і всьому світові, що цих самих, як зве Москва «бандитів» на теренах СССР розвелось значить, стільки, що їх уже поборювати без винагород таяжко, а то і зовсім неможливо. Утворення цього ордену говорить ще й за те, що з цими «бандитами» не дуже охоче бореться совєтське військо. Військо треба зшокочувати. Треба винагороджувати, давати медалі, а за медалями й звання «Герої совєтського союзу», а з цим званням і грошові винагороди і піднесення в званнях і чинах, одним словом, соцзмагання в поборюванні руху спротиву. Проти кого ж утворює цей орден Москва?

А утворює вона проти генерала Чупринки. Проти того самого Чупринки — Шухевича, якого вона, Москва, забила 5-го березня 1950 року.

Забила тіло, але дух живе, дух діє — і буде діяти до того часу, поки не запанують на Україні ті

ідеали, що за них Чупринка віддав тіло. Буде діяти дух Чупринки доти, доки в Україні буде жити Українська нація, доки над українським чорноземом чорними круками будуть лігати чужі орди неробів і будуть забирати пір, кров і освячену Богом волю і право жити кожному народові у своїй державі, як господареві у своєму домі. Забитим одиниць, на яких нація скупчує свій гін, ворогові не знищити самого гону. Москва забила рукою найнятого агента Шварцбарда Головного Отамана Симона Васильовича Петлюру. Але на її велике здивування український визвольний змаг не припинився із смертю Петлюри, хоч як вона була для нас тяжкою і здавалося не поправною. Але рух не зупинився. Прапор боротьби підняв Євген Коновалець і підняв цю боротьбу на ще вищий ступінь, бо наблизив визвольну боротьбу України до форм світового значення, до форм, де боротьба за Україну стає не боротьбою за Україну, як таку, а за Україну, як за Націю, як за певну духову вартість. Євген Коновалець надав визвольній боротьбі ідейного розгону, замінивши теренове поняття держави, поняттям терену діляна душі нації, душі народу, що має свої, тільки цьому народові властиві прикмети, а тим самим має і свої, тільки цьому народові властиві форми соціальних устроїв до яких цей народ стремить і за які цей народ бореться. Значення Євгена Коновальця і полягає в основному в тому, що він, Коновалець, показав Україні шлях боротьби за державу не в сенсі соціального устрою, а в сенсі національної незалежності, в сенсі окремішності із якої сам по собі без ніякої чужої допомоги випливе своєрідний соціальний устрій.

Москва, як відомо так само руками найнятого вбивника-агента знищила і Коновальця, але так само як і знищивши Петлюру, не досягла тих цілей, що їх вона поставила перед собою. Тобто знищити Український визвольний рух. По смерті Коновальця український визвольний рух піднявся ще вище. Розроблюючи і поглиблюючи ідеї Коновальця пішов цей рух націоналістичний по зовсім новим шляхам. Рух визволення став рухом всесвітної історичної значимости. Став ідеєю визволення не лише України, а ідеєю визволення всіх поневолених народів. Націоналістичний рух України увійшов у загальний ланцюг боротьби всіх народів і набрав уже форм світоглядного, у якого основною засадою стає не лише воля і незалежність свого народу, але воля і незалежність всіх поневолених народів. Набралася рис загально-людських ставлячи кожний народ рівним кожному народові в його правах жити не нав'язаними, кимсь сильнішим, формами життя, а формами, що витікають із самого розуміння тим чи іншим народом своїх особистих законів, а тим самим і шляхів розвитку. Націоналізм не був шовінізмом ані фашизмом. Націоналізм став ідеєю об'єднуючою людство на

засадах рівности в правах всіх народів. Націоналізм бореться за право кожного народу жити під сонцем не рабом когось сильнішого, а жити господарем у власній хаті.

От чим і пояснюється, що на теренах України в Українській Повстанчій Армії поруч з Українцями, боролися і борються всі поневолені народи. Тим і пояснюється, що відділи УПА рейдують по всій східній Європі зустрічаючи підтримку у всіх поневолених народів.

Генерал Чупринка — Роман Шухевич був командувачем цієї нової типу армії, армії міжнародної солідарности. Армії у якій кожний вояк розуміє що він словак, білорусин, туркестанець, грузин, козак, борючись на теренах України бореться і за волю України, але одночасно бореться і за волю своєї батьківщини. Боротьба йде не за той, чи інший терен, а боротьба йде за ідею визволення всіх народів зпід колоніальної залежности.

От чим і пояснюється що смерть командира такої Армії Визволення, смерть Українського генерала Тараса Чупринки, біллію вдарила в серця не лише нам українцям, а вдарила біллію в серця всіх поневолених народів. От чому стільки телеграм співчуття нам українцям, що Україна утратила свого Великого сина, і стільки справжнього болі в цих телеграмах у представників поневолених народів, болі свого особистого. Тарас Чупринка, можливо перший генерал, що його смерть оплакується справжніми сльозами всіх поневолених націй. Ціляючи в серце Чупринці Москва тут вже цілила не лише в серце України, а цілила в серце і Білорусії і Грузії і Туркестану і взагалі всіх тих народів, що прагнуть вирватися із московсько-більшевицького ярма.

Вільше того; ціляючи в серце України, в генерала Чупринку, Москва цілила в серце і тих, хто сьогодні змісту цього пострілу ще не розуміють. Ціляла вона в серце всього західного світу, того світу з яким вона неминуче мусить виїти на герць і грати ва банка. Стріляла вона, ганяючись за Чупринкою 8 років не лише тому, що він був командармом армії визволення народів, а ганялася ще й тому, що на випадок зудару, на випадок цієї гри ва банк із західним світом, ця армія визволення може стати Сталінові небезпечною всіх атомових бомб і всіх ескадрілій «Б-29 і «В-36». Москва розуміє, що ділення такої армії визволення у якій є нова ідея, ідея визволення уярмлених народів із їх колоніальної залежности, може стати початком її поразки. Бо Сталін розуміє, що советська армія це не є армія одної панівної нації, а це армія яка складається із цих самих поневолених Московою народів і ці народи, що в тайниках серця, в глибинах душ ненавидять його, Сталіна; ненавидять своєї неволі, попавши під ділення ідей, що їх має Армія Визволення, керована генералом Чупринкою, можуть повстати і можуть гру ва банк дуже швидко довести до

кінця, довести до загибелі большевицьке панування, а самого Сталіна поставити перед свій суд, перед суд уярмлених народів.

Сталін це все дуже добре розуміє. От в цьому і є головна причина, що він випустив «медалью» нагороди тим, хто викаже себе найбільшим героєм в поборванні «бандитизму» на теренах СРСР.

Ні, коли треба випускати окрему медаль, як відзнаку, то це говорить, що і Сталін добре розуміє рух УПА, рух армії визволення не як бандитизм місцевого значення, а розуміє цей рух, як найстрашнішу загрозу своєму пануванню, своєму існуванню, своєму майбутньому.

Розуміє цей рух, як потугу, що в поєднанні із зовнішнім ударом може вирішити його змаг швидше ніж всі атомові бомби і авіо-ескадрілі американських бомбовиків.

Україна втратила свого великого сина. Україна втратила свого генерала полководця, а увесь світ в особі генерала Чупринки втратив творця нової тактики ведення війни. Світ втратив того, хто був кінцем йому в боротьбі зі світовим комунізмом.

Світ цього ще сьогодні не розуміє, але завтра він це зрозуміє і належно оцінить. Для світу вільних держав генерал Чупринка сьогодні, після смерті, так само як і до смерті є явищем незрозумілим, явищем яке для них є так само загадкове, як є для них загадковим і саме намагання вирватись поневоленим націям зпід опіки всяких «старших братів». Для світу майже до останніх днів було загадковим, як це українці не є росіяни, як це білоруси не є росіяни і як навіть народи Кавказу, чи середньої Азії не хочуть прийняти московської ласки враховувати себе до одного спільного народу якому Сталін дає нову назву «советського народу».

Ми вступили в круг тих людських взаємозіношень, коли всяким імперіальним володінням приходить кінець. Визвольні рухи малих поневолених народів приходять до голосу. Ми вступили в круг розпаду імперіальних володінь на окремі держави і цього руху вже не спинити ні смертями одиниць, ні торами, ні концентраційними таборами, ні терором.

Ідея визволення народів — це свята ідея освячувана потом і кров'ю борців революціонерів. Це ідея, проти якої не встоять жодні штучно створені концепції поневолення, чи системи «опікуництва» народом поневолювачем над народом поневоленим.

Довго поневолений український народ старався довести до свідомости західного світу правильність своїх визвольних змагань і конечність продовжування їх з огляду на велику загрозу яку комунізм, получений з російським імперіалізмом, несе іншим народам і цілому світові. Аж тепер стануть Заходові зрозумілими постріл у Парижі, розрив пекельної машини в Роттердамі, та жалібні маніфестації українського народу після втрати визначного будівничого концепції

Історичні дати

Наше минуле, зі всіма додатними і від'ємними його моментами, повинно сьогодні послужити нам як досвід, як наука, хоч деколи й прикра, і, з нього ми повинні витягати висновки на майбутнє. Для цього конечно ці події минулого докладно прослідити, сконфронтувати їх з історією, вивчити їхню послідовність, щоби перед перспективою майбутнього не стояли як перед чимсь невідомим, нерозгаданим, наражаючися на повторення помилок минулого.

Місяць січень в нашій історії особливо багатий на події вирішального значення. Ці події, які відбулися в місяці січні, передовсім великого політичного та морального значення. Однак не можна їх трактувати лише так, як в сумі інших політичних подій вони бстачним своїм значенням записалися. Для політично-свідомого громадянина конечно ці події вивчити в їхній генезі, збагнути закономірність, та дати їх власну оцінку — а не тільки святкувати їх академіями.

Підложа урядового політичного руху на Україні під час першої світової війни безумовно зв'язане з пануючою в час кінця 19-го століття течією соціальних перемін. Ця течія, що виникнула як реакція на пануючий тоді капіталізм, здобула собі велику прихильність і визнання в російській тодішній соціал-демократії, а разом з тим і в українських попутчиків цієї партії — українських соціал-демократів. Вони, за сугестією соціал-демократичного центру з Москви, ставили

справи соціального порядку понад всіма іншими, і, за інструкціями цієї ж самої Москви вводили на тодішній ґрунт національної революції бациль класової боротьби. Очевидно, ключі соціальної революції мали своє оправдання в цей час, і кожному політичному чинникові треба було цьому питанню присвятити увагу, дати дійово можливість реалізації цих ключів в нешкідливому для інших ділянок національного життя напрямку. Зі сторони Москви такий напрямок надавали по своєму. Звіди і йшов напрямок: «національна по формі — соціалістична по змісту», напрямок боротьби клас в нутрі одної нації.

Таке жонгливання соціальними ключами прибрала новітня московська пропаганда і політика, коли ціла імперія при перших звуках світової війни, знайшлася перед загрозою розпаду. Спритний московський імперіаліст завжди підшукає спосіб звернення уваги других у невідповідний бік, щоби опієля політикою докочаних фактів і силою продовжувати існування цієї самої імперії, проти якої, сповидно, ніби сам боровся. Таким чином тоді, в час першої світової війни, Москва виступала в «обороні» світового пролетаріату, за соціальними змінами, за реформами в користь працюючого люду. — З такою ж самою метою Москва сьогодні жонглиє ключами національними, бо бачить що ці ключі стають в світі актуальними, що віками приспані малі нації на всіх континентах пробуджуються до самостійного незалежного життя, виступають проти всяких імперіалізмів, Москва спритно і тут

підхопила ці актуальні ключі і використовує їх для власної імперіалістичної політики. Сьогодні стає в обороні несаможітних націй, як колись, давніше, в обороні православної віри, або ранше, в обороні всіх слов'ян. Всі ці ключі, які висувала на протязі довгої історії Москва, були і є лише ширмою, є лише зовнішнім прикриттям замаскованих її імперіалістичних цілей. За ними криється завжди проста нахабна московська ненавистність. Ними Москва прикриває свої плани пограбовання і поневолення других націй.

Підсунена у першій світовій війні московськими політиками соціальна проблематика у спрещованих московсько-большевицьких формах, зударилася в революційній дії із чисто національними елементами революції на Україні. Коли лише затріщали основи імперії, українські маси, простолуддя, воцтво, почали по своєму пояснювати революцію, почали зразу творити власну силу, військові українські одиниці відділювати від московських, творити нові порядки в суспільно-громадському і релігійному житті. Українські маси повалили зневажений ними до того часу чужий лад і спонтанно почали будувати новий, власний, український. І можна кожному, хто як хоче, пояснювати проблеми «маси і проводу», українські народні маси того часу були настільки льояльними, що дали повну підтримку новоствореній, духом й чужій, Українській Центральній Раді. Підкреслимо — духом чужій, бо все національно-громадське, релігійне, господарське, військове, і шкільне життя українське громадянство будувало згідно з власними законами, з волею цілого українського народу, на підставі власного розуміння визвольної революції, поза впливом Центральної Ради.

Українська тодішня інтелігенція, духово залежна від Москви, а головню Центральна Рада, провадила зовсім протилежну до бажань українських мас політику: в протиставленні до національних стремлень, висувала соціальні нерівності, військо вважала непотрібним захоплюючись ключами братерства і рівності, винесеними фальшиво на форум москалями, а церкву називала «буржуазними

усамостійнення народів. — Цієї самої концепції, за яку вже змушені боротися західні потуги, обороняючи свободу народів перед московським нахабним імперіалізмом, що ці святі людські стремління до волі використовує для дальшого поневолення і загарбництва.

І цей, поневолений український нарід, що поніс таку болючу втрату, може сьогодні бути гордим за Великого Сина, ген. Тараса Чупринку, бо ідеї за які він згинув, стаються вже світовими ідеями. До боротьби за них мобілізується сьогодні весь свободололюбний світ. Цю гордість українського народу, який стоїть на передових позиціях визвольних рухів у світі, підтверджують численні одержані провідними людьми українського визвольного

руху телеграми співчуття як зі сторони поневолених народів, так теж зі сторони західних вільних народів.

Дальше, можемо бути горді з того, що наші прапори, прапори української визвольної революції стоять по стороні Правди, по стороні свободи, за справедливість, разом зі всіма християнськими народами, по стороні віри у перемогу добра над злом, в боротьбі з комуно-большевизмом, з невірством, з поневоленням, з тиранією. І у славний майбутній час перемоги наших ідеалів, про які ціле своє життя ген. Чупринка мріяв, зможемо збудувати йому належний пам'ятник, що утривалить його безсмертну постать легендою в українській традиції на вічність.

предрадсудками», і т. д. Вся причасна в тому інтелігенція, в більшій часті всякої масті соціялісти, не пішли за покликом здорових національних сил — народніх мас, але запозичили гасел під московських соціалдемократів і тим самим плеталися у хвості московської імперіялістичної політики. Представники Центральної Ради оббивали пороги московського Тимчасового Уряду, домагаючись співпраці, федерації, автономії, (і напевно поважно образилися б, коли б, москалі відреклися України), коли простолюди, військовики, селяни і робітники готовились до боротьби за відривання України від загарбницької Москви.

В такій атмосфері, у фактичній боротьбі двох політичних концепцій проходив час, як його Ленін назвав: «час, коли влада на вулиці валялась». Він його так розумів, і, як бачимо, добре зрозумів. Коли Центральна Рада демобілізувала новостворені українські полки, коли демобілізувала революційну стихію, коли всю свою згубну політику удокументувала трьома відомими універсалами, Москва готувалася на новий підбій України. Коли вже не було з ким «федералізуватись», Центральна Рада породилася мирно і поблажливо як із замиряючим Тимчасовим Управлінням, так і з большевицькими його (Тимчасового Управління) конкурентами.

Коли ці останні, виступивши з Центральної Ради, почали безпосередню збройну акцію проти неї, навіть тоді не було рішучості поставити край чужій інтервенції, не було сили, яка мала б протиставитись; навпаки, було потурання, толерування, та навіть сприяння тим чужим силам (щоби, борони Боже, не прогнівити демократичних засад).

На цьому тлі видніє одна визначніша постать українського самостійника, постать Миколи Міхновського, який у цей відповідальний час старався проводити концепцію цілковитого усамостійнення України, політику творення власних збройних сил, накликав до боротьби з кожним, хто постягнув би руку по українські землі. Найбільше провадив він роботу серед військових кругів, розуміючи, що це найпевніша реальна сила, якою можна буде захистити новостворену молоду державу. Автори чотирьох універсалів ненавиділи його не менше, як вороги чужонаціональні.

Микола Міхновський

Його самостійницька діяльність була підривана соціялістами, які в дальшому допровадили до цілковитого провалу українських визвольних змагань.

Боротьба двох світів на внутрі-українському форумі не вгасала. Вона продовжувалась дальше, не

зважаючи на це, що український самостійницький рух був поборований своїми і чужими. Вона тягнеться і відзеркалюється у всіх важніших подіях наших визвольних змагань, де в кінцевому висліді перемагає ідеал незалежності України.

22. 1. 1918.

Зпоміж подій того часу відмічається своїм значенням датований 22.січня 1918 року акт проголошення Четвертого Універсалу Української Центральної Ради. Ця дата має в нашій історії епохальне значення мимо того, що авторами його були ті ж самі, що проголошували універсали перший, другий і третій. Універсал четвертий це вже не вияв плазунства соціялістів того часу, а голос здорових сил народу, голос української революції, не крутійського політико-шахрайства. Проголошували його ті самі дієві особи, Українська Центральна Рада, не з додержання власної полі-

тичної лінії, не з власного політичного переконання, не з рації бажань широких народніх мас, а зробили це... «змушені обставинами».

Не зважаючи на це, Четвертий Універсал, акт проголошення України самостійною державою прибрав всенароднього значення. Цей акт був перемогою в українській політиці самостійницької течії над течією попутництва й модного в цей час федералізму. Це був тріумф народніх мас над їхніми нездарними політиками. Українські народні маси вважали цей акт здійсненням своїх бажань, здійсненням історич-

ної місії, і так його записала історія, не зважаючи на це, що творці його вважали цей акт за новий етап до здійснення світового соціалізму.

І тому власне цей величній акт залишився лише історичною датою, лише символом. Політичною реальністю не міг він стати тому, що наслідки нездарної політики до часу його проголошення вже ставалися видимими. При кермі залишилися ці самі люди, що не відчували ваги й величі хвилини; вони не були в силі переродитись і продовжували далі свою безглузду роботу. Таки у дальшому тексті цього ж самого Четвертого Універсалу писалося про демобілізацію військ. Забезпеченням для всяких ворожих чужих сил демократичної «свободи організації мілітарних товариств» створено велику загрозу молодій українській державі. Ці «мілітарні товариства» забрали від Центральної Ради Харків, Полтаву, Чернігів, Катеринослав, Олександрівськ і інші, та стали загрожувати Києву.

Як перший наслідок такої безпринципної і противійськової політики прийшла друга подія, того самого місяця 29 дня.

29. 1. 1918.

Один тиждень пізніше після торжественного проголошення Четвертого Універсалу прийшлося здійснювати його ділом. Політичні декларації про «братство народів» закінчилися. Тисячі армії червоних москвинів стояли навколо Києва. Українська молода держава була поважно zagrożеною. Центральна Рада військово демобілізувала і допомогла тим способом большевицьким ордам опанувати Україну. Центральна Рада демобілізувала революційного духа народу і тим промостила шлях деморалізації революційного активу, обезідейнила цілий рух, приймаючи з московського спільного котюлька ідеї клясової боротьби.

В день 29 січня святкуємо річницю смерті 300 героїв, молодих студентів і гімназистів, що кинули себе малою горсткою проти сотень тисяч добре озброєних московських орд.

Дата 29 січня має в нашій історії рівнож велике значення. Воно полягає в тому, що ця подія є елементом правильності боротьби за українську державу на довгому шляху визвольної революції. Ця подія є милевим каменем на шляху до здійснення Четвертого Універсалу, на шляху до завершення бо-

Пропагандивна листівка ОУН з Краю

9/50

Листопад 31. XII 49

Дереворит. Серія: Київ ОУН. II Варшав. Район. Ш.

ротьби і змагань українського народу. Ця подія рівнож є доказом перемоги національно-здорових сил народу над ворожими впливами, нанесеними чужими чинниками.

Крутицькі герої створили епопею, яка світить прикладом для всіх майбутніх борців за ідеали українського народу; але вони й кидають рівночасно тін на все те, що є проти цієї боротьби, що ця бо-

ротьбу унеможливило, утруднило, що служить ворожим намірам.

Крутицька подія заперечила кров'ю соціалістичні політичні постулати і започаткувала період нової національної політики, політики опертої на власні сили, без чужих орієнтацій, започаткувала непримиримому визвольну боротьбу, яка продовжується до сьогоднішнього дня.

22. 1. 1919.

Цією датою відмічується в історії України день злуки всіх українських земель в одну незалежну самостійну соборну Українську Дер-

жаву. Цим актом Україна задемонструвала свою нероздільну вікову єдність, що мимо кількохсот-річної неволі і ділення української тери-

П. Мук

Про фронт ненависників ОУН

Політичні невдахи

Найчисленнішою групою ненависників революційної ОУН є політичні невдахи.

Визвольні змагання часів першої світової війни перевели іспит зрілості українських соціалістичних партій всіх відтінків. Вислід іспиту був негативний. Завдяки політичним умовам, що існували в Росії за першої світової війни соціалізм став модним рухом, який захоплював революційно настроєну, але за мало національно свідому молодь. При тому найбільшим нещастям українського народу і для самого соціалістичного руху було те, що він прийшов в Україну через Москву, zdeформований і відверопелізований та перетворений в знаряддя московського імперіялізму. Розагітовуючи молодь поневодених Московою народів поступовими соціальними кличами, московський соціалізм вбивав в неї національну свідомість і перетворював її в «рабіа отечества чужого». Українські соціалісти, вірячи, що вони служать своєму народові, самі не завважували, як вони відчужуються від українського народу ідеїно і світоглядом. Щойно в час визвольних змагань побачили, що український народ прагне до зовсім чого іншого. Щойно тоді зрозуміли вони, що ви-

словлювана ними «шовіністична» вимога повної незалежності України, а не соціалістичні блискальця, була тим, до чого в дійсності змагав український народ. Щоб вдержатися на поверхні політичного життя соціалісти, «змушені обставинами», як самі це задокументували, проголосили щойно четвертим універсалом незалежність України. Але було вже пізно. Надзвичайно важка своїми наслідками неадаптація визвольних змагань, викликана повною нездібністю соціалістів керувати національними змаганнями, припечатала відвернення українського народу до решти від соціалістичних політиканів. Треба було мати мужність не закривати правди і зробити з дорого оплаченого досвіду відповідний висновок. Але соціалістичні партаймани не знайшли в себе стільки відваги. Опинившись на еміграції, вони воліли звалювати вину на весь український народ, щоб тільки не признатися до власного ідейного банкрутства. Замість мужньо перевести ревізію своїх збанкрутованих позицій і стати хоч тепер на службу народові, вчуваючись в його дійсні бажання, українські соціалісти на еміграції продовжували свою партійну суматоху і трагічну забаву в репрезентацію

народу, пов'язавши себе з окупаційним варшавським урядом.

Так застала їх війна. Зовсім відрізаних ідеїно від українського народу і його змагань, замкнених щільно в відсталі від життя, ретроградне гетто до якого, ні чверть міжвоєнного століття, ні бурхливі події другої світової війни не внесли навіть подиху свіжого повітря. За німецької окупації український народ кривавився в важкому змагу за свої права і за збереження свого національного обличчя, а вони, українські соціалістичні «провідники» стояли байдуже осторонь, займаючи вигідні становища і, будучи, як висловився опісля один із них, «в душі непримиримими ворогами німецького нацизму».

Правда, претензій на керму політичним життям українського народу в той час вони не мали, бо це було надто небезпечно. Але ті претензії віджили з моментом знищення гітлеризму. Тоді з'явився знову «уряд», «єдиний і єдино компетентний», а соціалісти виступили як ті, що єдині боролися проти націонал-соціалізму.

І ось на перешкоді цьому маскараді стала реводюційна ОУН. Її діяльність за німецької окупації і після повороту большевиків була тим зеркалом, що в ньому так чітко відбивається вся мізерія наших соціалістів. Широко розгорнена діяльність ОУН проти окупантів в 40-вих роках підкреслює повний відхід соціалістів від народу, а величезні симпатії українського народу до ОУН в той час, коли соціалісти не змогли приєднати навіть одної нової української людини, підкреслює їх чужість українському народові. Наявність незмірущої слави УПА аж ніяк не дає змоги соціалістичному геттові говорити знов про «несвідомість» і «незрілість» українського народу так, як це вони говорили і говорять щодо визвольних змагань першої світової війни. Викинені на смітник історії і призабуті соціалістичні мамути побачили живу, метку і послідовну в своїй діяльності політичну організацію ОУН, яка втілюється симпатіями всього українського народу і веде його на незломний змаг. І тому ненавидять її так, як ненавидить по-

торії штучними кордонами не вдалося ворогам її знищити. Коли в початках світових заворушень першої світової війни кожна окрема ділянка української етнографічної території спонтанно кинулася до будови самостійного незалежного і вільного життя, так дня 22. 1. 1919 року ці всі спонтанні стремління політичним актом об'єднано і проголошено злуку всіх земель у одну державу.

День 22 січня 1919 року, на Софійській Площі в Києві, під пам'ятником Богдана Хмельницького, це один з найрадісніших моментів української історії. Власною силою українського народу, в боротьбі на кілька фронтів, dokonano величнього історичного акту, якому рівного знаходимо за князя Володимира, Ярослава Осмомисла, Романа Великого та гетьмана Богдана Хмельницького. Ця дата звійшла глибоко

в свідомість українського народу, передається з покоління в покоління, і ідеї єдності цілої Соборної України стали ідеєю кожного українця-патріота.

Із всіх трьох великих днів місяця січня, часу Визвольних Змагань 1918—19 років український народ черпатиме силу й надію, братиме взірєць у теперішній стадії визвольної боротьби. Ці три важливі події вистачають для того, щоби розрізнити правдиве від фальшивого, добре від злого, своє національне від підступного чужого. Ці події коштують нам задорого, щоб тепер легко віддавати долю цілого народу в руки безрадних, духом чужих нам одиниць.

Український народ візьме свою долю у власні руки, і раз вибраним шляхом буде йти до цілковитої перемоги.

старіла відштовхнена всіми панна, молоду, обдаровану симпатіями, дівчину.

Подібна доля зустріла частину членів УНДО-ння. Нелюблена українським народом і поборювана молоддю західно-українських земель політика УНДО була, можливо, оправдана тодішніми політичними умовами в Польщі. Та після упадку Польщі для УНДО-ння, яке змагалося до здобуття автономії та розбудови культурно-господарського життя на західно-українських землях в рямцях польської держави, не стало місця. В перших місяцях після розвалу Польщі УНДО офіційно самоліквідувалося. Частина членів перейшла на нові позиції і присєдналася до боротьби українського народу. Частина ж стала осторонь народніх змагань, вважаючи, що в важких хвиликах таки вигідніше держатися політичного принципу «всяка власть од Бога походить».

Ця саме частина на еміграції під впливом діяльності соціалістів «політично» віджила і, усвідомивши собі тотожність положення супроти українського народу об'єдналася з соціалістами беззастережно в сильному фронті ненависників ОУН.

Інше товариство доповнила група мельниківців. Стоячи теоретично на позиціях українського націоналізму земігрантська мельниківська група не витримала важкого іспиту німецької окупації і зайняла ті позиції, які за польської окупації займало УНДО. Якщо не згадувати тих подвижників тієї групи, які чинно й свідомо прикладали рук до фізичної ліквідації українських революціонерів, то це були позиції, які при відсутності інших виявів боротьби українського народу можна б було уважати революційною. Але такої відсутності не було. Український народ від дійсної революційної боротьби під проводом визвольної ОУН і ставився до мельниківської групи зовсім так само, як за польської окупації до УНДО. Цю свою ідейну і моральну спорідненість з опортуністичним світом завважили самі мельниківці і, здійснюючи клич «свій до свого» з'єдналися негайно в спільному фронті політичних банкрутів.

Для мельниківців, у відрізненні від УНДО і подібно як для соціалістів існувала й існує можливість окремого партійного буття, якщо б вони відкрито, публічно заманфестували своє справжнє обличчя і

змагалися за збереження свого партійного буття прийнятими в здоровій суспільності методами. Нажаль вони вибрали інший шлях — шлях, яким ідуть соціалісти вже тридцять літ: фальшування дійсності для того, щоб могли приймати позу — цим разом — провідників українського націоналізму. Вони намагаються вмовити в українську еміграцію, що за час німецької окупації саме вони вели «найправильнішу» і «найреволюційнішу» «визвольну» політику спираючись на симпатії всього українського народу і, що після їх відходу за кордон в Україні все завмерло і жде на новий поворот мельниківців, які розбудять народ і очолять його змагання. І, можливо еміграція повірила б в це, якщо б не існувала революційна ОУН, яка веде й веде дійсну революційно-визвольну боротьбу на рідних землях. Намаган-

Пім

«Ловкість рук»

«Великий учитель пролетаріату» товариш Сталін залюбки вживає в практиці керування найбільшою в світі тормою народів такого «трику»: певна частина адміністративного апарату одержує від нього не зовсім стисло сформульоване доручення перевести якусь акцію. Всі, хто одержав доручення, акцію «перевиконує». Зрозуміла річ, що акція викликає невдоволення населення. Тоді «встряває» сам Сталін, вишукує менше чи більше число жертв, які, нібито, фальшиво його зрозуміли і їх ліквідує. Людей хватить; робота зроблена згідно з бажанням Сталіна, а вся ненависть звернена на «ворогів народу».

Цю зручну тактику вивчили всі його здібні учні.

На відтинку української політичної еміграції демонструє її видавана в українській мові газета «Українські Вісті» (Новий Ульм, Німеччина).

В першій половині листопада 1950 року ця газета помістила ряд статей якогось добродія М. Павлюка, в яких він «між іншим» заявив як знавець підсоветської дійсності, що вся інтелігенція, яка жила під совєтами, це «працюючі паразити», тобто або члени компартії, або співчуваючі їй. Це був явний донос на східно-українську інтелігенцію для того, щоб унеможливити її еміграцію з Німеччини.

мельниківців в перших повесених роках заперчувати й зневажати революційно-збройну боротьбу в краю — наприклад брошурою «Ліс у правдивому світлі» — осмішили тільки їх самих в очах української еміграції. Так само теперішні намагання мельниківців фальшувати характер красної боротьби компромітує тільки їх.

У світлі боротьби революційної ОУН дуже виразно зарисовується дійсне обличчя мельниківської групи, і тому вони так ненавидять революційну ОУН. Ця ненависть в парі зі свідомістю подібного минулого і такого ж самого становища в політичному житті українського народу з'єднало мельниківців у їх відношенні до українського революційно-визвольного фронту з соціалістами та протинароднім відллом УНДО в одностайний фронт ненависників революційної ОУН.

На наслідки не треба було довго ждати. Зараз після цього компетентні чинники ІРО здержали від еміграції велику кількість східно-української інтелігенції, а в останньому часі деяких завернено вже з виїздного табору в Бремені, бо — мовляв — вони були комуністи; адже ж відомо, що всі хто був за совєтів професором, лікарем тощо, це члени компартії.

Зрозуміло, що така явна провокація «Українських Вістей» викликала загальне обурення, навіть симпатиків УРДП, вислів чому дав один із членів УРДП на конференції ЗУАДК-у в Мюнхені. Тоді «встрянув» «сам» Багрянний. В статті «Трагічні манівці» він по фарисейськи «роздер ризи», звалюючи всю вину за провокацію на — «трагічну помилку громадянина Павлюка». УРДП і «Українські Вісті» — мовляв — у нічому не винні. «Робота» вже була зроблена, провокація прийнялася, східно-українській інтелігенції згідно з бажанням МГБ еміграцію унеможливлено, — отже, залишилося провести другу частину «трику», вмити руки з виглядом оборонця покривджених.

«Українські Вісті», послідовно вірні своїм засадам вільного демократичного часопису, даючи місце для вислову всім, умістила в ряді чисел цікавий цикл статей М. Павлюка — пише по зробленій роботі Багрянний, Що спільного має

З архівів С. Б.

МГБ в Києві

Звіт СБ з серпня 1947

ВНУТРІШНЯ ТЮРМА МГБ В КИЄВІ

(Читай: катівня для українських патріотів, націоналістів, революціонерів, що попали в руки вірним служачкам Кремля)
(продовження)

Як згадано в попередніх звітах, при Міністерстві Государственной Безопасності (МГБ) є власна внутрішня тюрма, (незалежно від тюрем МВД). В ній держать українських політв'язнів не раз дев'ять місяці а то і роки. Ця тюрма знаходиться в подвір'ї будинків МГБ при вул. Володимирській (Короленка) ч.: 33. Доїзд крізь браму від бічної вулички.

Це двоповерховий закратований будинок; збоку прилягає до нього другий нижчий (одноповерховий) будинок адміністративного відділу тюрми. Від вул. Володимирської і провулка закривають їх будинки МГБ, а з двох боків високий, вище двох поверхів, мур.

На I. поверсі адміністративного будинку розположені: канцелярія, адміністрація і прийомна кімната лікаря. (Завдання цього лікаря є, на диво, лікувальні. Він навіть завзято і дуже старанно піклується

своїми пацієнтами, коли зважити, що його пацієнтами бувають ті українські революціонери, що смертельно, або важко ранені в бою, або тоді, коли в безвихідних ситуаціях розривають себе гранатами, чи стріляються. Українські революціонери і вояки УПА, як відомо, живі не віддаються в руки ворогові. Тоді цей лікар зі своїми санітарами і медсестрами докладає усіх зусиль і висилює все своє лікарське знання, щоб такого підбраного органами МГБ важко раненого задержати при житті і вилікувати та віддати на тортури до слідчого відділу МГБ. Другі пацієнти цього лікаря є ті українські політв'язні, що їм в наслідок побиття і тортур в часі слідства грозить утрата життя. Щоб зберегти жертву для дальших допитів, для нових методів і щораз більш вишуканих катувань, цей лікар — садист лікує (!).

Вхід до самої тюрми є через адміністративний будинок в одному з його рогів. Між I. і II. поверхами тюрми є побудований перехід до головного будинку МГБ.

ДЕЯКІ ВАЖЛИВІШІ ПРАЦІВНИКИ ВНУТРІШНЬОЇ ТЮРМИ МГБ.

свобода й демократія з організуванням провокацій — громадянин Вагрянний чому не хотів вяснити. Во ж відомо, що свобода і демократія в західному розумінні, це, в першу чергу, відповідальність за свої вчинки. Значить, обов'язком «Українських Вістей» мусіло бути — застановитись над наслідками організованої провокації. Коли ж вона містить ту провокацію без яких небудь застережень чи заміток, то, тим самим переймає на себе всю відповідальність за це. Виступ Вагряного ніяк не можна вважати застереженням, бо він стався не перед, а щойно після і у висліді публічного різкого протесту пошкочованих.

Перед протестом він і не міг мати місця, бо карти були уложені заздалегідь. І — якраз лу такому проведеної акції, як це зробили «Українські Вісті» вся суть «ловкості рук».

1. Капітан ГВ Бойко (неточно) — начальник внутрішньої тюрми. Кат ч.: 1. Його опис такий: біля 50 років життя, середнього росту, грубий, а навіть череватий, Чорнявий, чешеться на бік, волосся високо підстрижене. Говорить розтягло. Хід повільний; робить враження спокійної, ладної людини. В дійсності — садист, гомосексуаліст! Жертвами його збочення є часто катовані в'язні. Ходить в мундурі або по-цивільному

. . . Його руки по лікті скупані в крові українських самостійників.

2. Старший лейтенант ГВ Семи-волос (землячок) — заступник начальника внутрішньої тюрми.

Він у віці Бойка, високий, блондин, вже сивавий. Лице широке, дядківське. Ходить децю пригорблений, виглядає радше на дядька одягненого в уніформу. Говорить голосно, нахабно. Жорстокий і дуже кровожадний. Завдяки своїм

звірським прикметам заавансуван на заступника начальника цієї катівні.

3. Капітан ГВ (неусталеного прізвища) веде мабуть політичний відділ. Стадо ходить по тюрмі.

Опис: Біля 45 років, нижче середнього росту, добре збудований. Лице подовгасте. Очі сиві, підзорливі; ніс гострий. Лице, очі і ніс надають його вигядові виразу неприємного, відкидаючого. Ходить все в уніформі. . . .

4. Старший лейтенант ГВ Литвин — працює в адміністрації внутрішньої тюрми МГБ.

Опис: Біля 35 років, високого росту, череватий, грубий, дядько, незграбної постави. Брунет, лице широке, кругле. Вигляд тупий. Назгал спокійний.

5. Молодший лейтенант ГВ Хмара — працює там же. Має понад 30 років. Волосся чорне, ніс довгий, горбатий; очі чорні. Вигляд зовсім жидівський. Є дуже хитрий, старається бути услужним, чемним.

ВАЖЛИВІШІ ПРАЦІВНИКИ «СЛЕДСТВЕННОГО ОТДЕЛЕНИЯ» МГБ В КИЄВІ

6. Полковник ГВ Павловський — начальник следственного отделения МГБ.

Назва кат була б на правду для нього за делікатна! В своїм садизмі мабуть перейшов усіх садистів світу! (Хіба одиноким най . . . найбільшого садиста Сталіна — ні! . . . примітка складача).

Урядує він в кімнаті ч.: 35 на II. поверсі будинку «следственного отделения» МГБ. (Будинок «следственного отделения» знаходиться при кінці провулка і є продовженням крила будинку МГБ. Вхід до того будинку є від подвір'я, прямо з тюрми.) До кімнати Павловського входить через кімнату ч.: 24, де сидить молода секретарка. Вікна з кімнати виходять на провулок. Сама кімната не дуже вибаглива, хоч вигідна. Стоїть в ній бюрко, проти нього стіл. При кінці цього стола все саджають переслуханого в'язня. (Тут відбувається т. зв. легке слідство — це коли жертва вже скатована «ршається говорити». Властиве слідство переводиться в підземеллях тюрми в ок-

Дмитрик

НО ДАР ЦІННІШИЙ НЕСЕМ ВІД МИРА...

Небо стояло трьома темними банями над Карпатами. Верхи підпирали їх білим мармуром. Було тихо як в храмі перед Богослужбою.

Святвечір став перед селом на морозному снігу і сказав першій заставі:

— Христос ражджається! —

— Славте Його! — відповіли і залягли в сніговому дідухові.

— Це вам! — вказав на найвижчу баню, де небесним сльвом горіла вже перша зірка... І ввійшов в село.

Заколядували. Зразу тихо: пік! пік! пік!

А потому на всі голоси:

— Цок! цок! цок! — виводили свою партію альті-скоростріли.

— Пік! пік! пік! — тягнули унісоном сопрани-папашки.

А моздірі вторували контрабасами: гуп! гуп!... гуп! гуп!

— Тр...р...рах! Тр...р...рах! — впадали вряди-годи гранати.

Ур...ра! Ур...ра!... Урра...а...а!
— закричав лукавий Ірод. Ішов штиками на легінів, що породилися в Ісусову ніч.

А там засковичала примхливо смерть, заклацавши кістяком. Забежекала коза. Рубнув золотом закривленою шаблюкою по темній спині неба пращель. Раз... друтий... третій! Наче козарлого підкрутив дуса, рубнувши.

— Ай! Ай!... Ай-вай! Ай-вай! — завайкотів перелякано горбатий Йосько. Заверещав на весь голос болісно, благально шляхціц-сексот... Виводили вертеп. — Це під крайніми хатками...

— Ур...р...р...ра! — вже ледає держалася кріпко на карку, а всі військo славою відкрило рідні верхи, чуно харчав поганець Ірод. Кістява смерть блиснула срібною косяю і потгнула його на той світ.

А пастушки-легіні в писаних кінцях, підперезані набиваними бляшками чересами, з папашками в руках кінчали коляду:

— Ісусе милий, ми не багаті!
Золота дарів не можемо дати,
Но дар цінніший несем від мира:
Це кровця наша і любов щира!...

Тоді вже золотим ясним павуком висів місяць на найвижчій бані неба.

— Друже командире! Голошу слухняно, що ворог, який наступав із цього краю села, розбитий панічно відступив. На полі бою знайдено дванадцять вбитих червонопанонників. Здобуто два важкі кулемети і численну кількість амуниції... Наші втрати: двоє легко ранених стрільців... Крилом сокола застигла в салюті рука чотового біля шапки.

— Дякую! — Сотенний Явір кинув звитяжний зір по побоевищі. Глянув любезно в сторону хат, що білими кучугурами стояли спокійно серед снігу і моргали до нього восковими свічами. А потім поніс ясну зірку-усмішку в гурті колядників-повстанців на другий край села. Пішли туди з вертепом...

Попереду плесаки, підстрибуючи в танку, побренькуючи бадьоро бартками-папашками. А на кінці пошкандивав радісний міхонюша, дзенькаючи скарбонкою, подвигав в мішку на плечах калачики-гранати.

ремій цементовій одиниці. Там підготовляється жертву на жахливих тортурях, видумуваних переважно самим звироднілим Павловським, до цього легкого сліслідства в його бісрі.) По боках стола сідають ще інші «слідователі» — помічники Павловського; зокрема, коли приходитьсь випитованому пригадати дещо з методів сліслідства в підземеллю. В одному з кутів кімнати стоїть залізна панцирна шафа, що в ній зберігаються писані кров'ю українських націоналістів сліслідчі протоколи, акти, тощо. Під стіною є малий столик з трьома телефонами. Вгорі на стіні портрет вождя «народів» Сталіна — покровителя усіх павловських і карта СССР — торми народів.

Опис Павловського: має понад 40 років, низького росту, грубий. Брунет, дещо лисавий. Лице округле, повне; дуже грубі, чорні брови; уста широкі. Переважно ходить в мундурі, інколи в цивільному одязі. Хитро усміхається. Дуже певний себе. Флегматик.

7. Капітан ГВ Дубок — старший «слідователь» МГБ. (Підлягає безпосередньо Павловському). Працює в кімнаті ч.: 19 на I поверсі того ж будинку. Має біля 40 років, середнього росту, добре збудований і як кожний з тих катів — череватий. Шатин, лице подовгасте, ніс рівний, вузькі уста. Ходить в уніформі, хоч теж не гордить неслужбовим одін-

ням. По вдачі сангвінік. Жонатий, має вже досить велику дочку Ольгу. Завзятий партієць. Як старший сліслідчий наглядає над працею і інших сліслідчих. Переводить теж сам сліслідства. Своїми жорстокостями не багато відбіг від свого учителя і шефа.

8. Стенографістка «слідовательного отделения» Кулагіна. По національності — руска. (Жодна українка не могла б хіба стенографувати зізнання видумувані на тортурях звироднілим катом Павловським! — прим. складача).

Має біля сороківки. Висока, худя, брунетка — вигляд відьми. З замилуванням виконує свою функцію в часі сліслідства в підземеллю. В нагороду зате її сина прийняли до військової академії (!).

Ось вкоротці реєстр найвірніших псів кривавого Йосифа, зрадників і катів українського народу, переважно звироднілих збоченців і садистів. Немає мабуть кари ні на цьому, ані на тому світі, щоб їх належно покарати за всі злочини, що вони виконали супроти власного народу!

... Це вони продовж довгих років своєї підлорі, юдиної роботи, знущаються над сотками, тисячами українських патріотів, самостійників, революціонерів — націоналістів — героїв УПА! Це вони знущалися над митрополитом Йосифом,

заки засуджений сталінським «судом» не був запроторений на каторжні роботи в Сибір! Жертва Даниленка (уповноваженого уряду УССР по справам греко-кат. церкви) — митрополит Йосиф Слісний рубав довший час на подвір'ї тюрми тим садистам дрова, серед їхніх кпин і насмішок... Не одна молитва висказана за український нарід і церкву цим великим страдальником, князем Церкви і патріотом, — звучатиме побожним тихим шепотом ще довго в темних вогких мурах цієї катівні.

В ній ще в половині 1947 р. каралися знані широким масам Західньої України великі патріоти брати Дужі. Їх припровадив до життя мбівський лікар, коли привезено напів живих з загазованої через мб криївки. Він не раз ще пізніше припроваджував їх до життя, коли приводили напів живих з переслухання від звіра Павловського, аж поки вкінці не запроторено їх певно на каторжні роботи в Сибір, там куди дещо скоріше заслано на 20—25 літ каторги «дружину сл. п. Тараса Чупринки...»

Але день народнього суду гряде!... І не уникнути заслуженого вироку спарведливого суду вільного українського народу — тим вистужником Москви!

Так, як не уникнути суду всім народнім катом, зрадникам і юдам!

— Це ті, що з колідом...

А святвечір постукав до дверей першої хати та кожної непаристої і його запросили до світлиці.

... На покуті вже стояв святочно на в'язці сіна життій сніп перев'язаний ланцюгом. А побіч оперся кріє підперезаний лентою набоїв. Там же виділя на підвищеному місці розмальований глечик з кутею, на ньому пшеничний калач, а в тому воскова свіча стояла зірницею.

Образи сперлися на стіну, похилилися над різьбленим столом, що стояв в святочному, притрушений пахучим сіном, прикритий білою скатертиную. Вони благословили святвечірне варення, вдихаючи запахну пару-ладан.

Під образами на стіні стояли набожно тіні...

А газда тримав просфору з медом і говорив:

— Оце я газда цієї гражди вінчую вам, командире, щастя, здоров'я, многих літ із цим святвечіром! Вінчую вам, аби ваша голова держалася кріпко на карку, а всі задуми, що творяться в ній, здійснювалися, розцвіталися чар-зіллям! Вінчую вам, аби наше повстанське військо славою вкрило рідні верхи, щоб в боях перемогло нашого лукавого ворога, московського кривавого Ірода-Сталіна, що соки тягне з землиці, а ссе кров і душу вигонить з людини, що межі порозкидав, ліси скосив а дичину і людину в колгоспи гонить!...

Позволь, Господи, від сьогодні за рік провести цей святвечір вже вільно в наших граждах, між високими грунями, що цілуються зі сонцем!

Аби-смо вже святкували його посполу з цілим нашим народом в своїй рідній, незалежній державі від ербного Сяну до гордого Капказу!... Так нам народжений Сусе Христе помагай!

Тоді їли оба з командиром просфору з медом і цілувалися по руках, газдиня і дівки клали в вишвані запаски сльози, наче б загортали розбите склянке намісто. А всі повтаряли:

— Ой дай Боже! —

А газда мовив:

— Вінчую добі, моя газдине, вірна жено моя, аби-смо зложили наші порохняві кости ще в рідній землиці на кучерявому цвинтарі там, де пишпа Говерла кладе свою тіль під захід сонця. Нехай прадівська пухка землиця зогне їх, сточить червом! Аби-смо їх не погубили по крижаному Сибіру, а круки і голодні вовки-сіроманці не розносили їх по чужому світі!... Вінчую тобі, аби по смерті твоя душечка побіч моєї гойдалася як дві шпички на ялиці на пахучій колонині, де сюркають коники, де блжолі п'ють кукликами мед, де метелики дзвонять крильцями! Аби звітдам обі гляділи, як Господь ме благословити наших діток, внуків і правнуків; а не блудили по глибоких снігах Сибіру!... Так нам народжений Сусе Христе помагай! —

Газда цілувався з газдинею тричі в вилиці, в рамена і по різьблених важкою працею руках. Поміж їхніми цілуваннями брижіло гарячим бажанням.

— Ой дай Боже! —

Ділилися просфорою, а тоді він дальше мовив:

— Вінчую вам, мої легінчики, і ти мій зятеньку, і ти челяде дорога: мої дівки і невісточки, зі щирого серця, з дна душі, — здоров'я, щастя, многая літа!... Аби-сте були газдами й газдинями на своїм газдівстві, а не колгоспними наймитами свинарками! Аби чвари, і печистий, і слабість всяка, і косоокій москаль обходили ваші пороги! — Хай розкішші гніздяться в світлицях, в коморах як голубка в кубельці!...

Для вас! Для вас! Мої легінчики, мій зятеньку, моя челяде дорога!... Не для москала! Не для ласої, хапливої комуні!...

Вінчую ще вам, аби коровця телулася і овечки котилися, чинили ягнички, доїлися, а молоко лилося білою лентою в дерев'яні коновки! Нехай боханці будзу лежать на подрі в коморі!...

Для вас! Для вас!... Не для хапливого москала! Не для ненажертої комуні!...

Любіться! Побирайтеся, родіть дітей! Рости їх, хухайте, доглядайте як ягничку в кошарі. Аби вам виростали як гиллясті дубчаки, як пахучі рожі!... Для вас! Для вас! Для нашої церквоці! Для неньки України! Не для москала! Не для ласої, хапливої комуні!...

Так нам народжений Сусе Христе помагай! — Підходили почерзі до нього, клали свої гарячі губи на його набряклі оливяними вушками руки і несли просфору в уста мов святе причастіє.

— Ой дай Боже! — гучало відомоном аж в коморі.

А він дальше мовив:

— Вінчую вам, дороженькі душечки нашого роду, що нині вечеряете з нами святу вечерю, аби ваші могилки лежали неторкнені, нерозриті диким, косооким москалем! Хай шовкова травиця шепче вам «отче-наш», за потічки співають неальми божі, а рідні егомосьці відправляють пафастаси!... Дай, Боже, від сьогодні за рік і кожного року, доки Сусик ме родитися в наших хижках, в наших вертепах, а Магінка Божа прати ме йому пеленки з льону в наших бистрих потоках, аби-сте приходили до нас на святу вечерю! Вінчую вам з цілого серця, з глибини душі... Так нам народжений Сусе Христе помагай! —

Газда нахилився над столом і поклав в різьблену тарілку просфору з медом. А вони з'являлися тендітними тінями на стіні при дверях, біля вікон; відірвалися і нечутно ступали на долівку, ішли почерзі до газди. Цілувалися з ним в дужі рамена... Прапрадіди, старі, старі діди, баби; газди, газдині; стрункі легіні в писаних кинтарах, в червоних тачах; красуні-дівки в ткашних плахтах, в вишиваних сорочках, підперезані крайкою, з багатим намістом на шії; а там усміхнені малята... Приходили в безперейній черзі... ті, що перед сторіччями відійшли; ті, що засідали на віцах і давали мудру раду громаді, горді, вільні смерди; ті, що їх ведмідь роздер; ті, що смерека розчавила в

лісі... Ішли... ішли... ішли... Безгомінно, набожно... І ті, що широкими грудьми стояли крицевим муром проти диких монголів, халпливих угрів і підступних ляхів; боронили рідних селищ, садиб і маржинки, кучерявих овець і челяді; і які двосічними мечами прорубували шлях в ворожій гущі... Ще тоді, так як їхні праправнуки тепер!...

Ішли розмальовані полонинським вітром ватаги, мудрі чаклуни, заклиначі хмар, розумні знахари стаючі ратаї... Тиснулися усі до газди. Наче чути було їхню тиху ходу, наче шаруділи їхні постоло... І ті, які поклали буйні голови в чужих війнах... за чуже! Прийшли і ті, що разом з Довбушем розбивали панські комори, витрясали багацькі череси, розливали венгерське вино і ворожу кров... А потому і ті, що ватри клали на панських скіртах. Теж і ті, що свою смерть повісили на іржавих ґратах ворожих торем, виглядаючи волі, а не скорились... А там ті, що стояли пориті, скатовані з зав'язаними колючим дротом руками під мурами рідних міст і гордо кричали перед розстрілом дикунам зі заходу: «Ще не вмерла...» І ті, що їх жаль задавив на колгоспному полі.

Прийшов і газдів брат Григорій, той якого торік закололи москалі штиками, мов карпатського ведмедя, що наче гострими кіхтями вбивав їм боки. Стояв в черзі, усміхаючись, і газдів син-легінь Олекса, що орлом спадав на шізда енкаведитів і розривав їх гранатами. Аж тої осені лукава смерть подіравила його грудь московськими кулями десь аж під Станиславом і порозкидала кости по ровях і смітниках, поволочивши досхочу мертве тіло по селгах, звіваючи по-московськи. Прийшов на святвечір до рідної гражди... Цілувався з газдою і матірню, віддав шану командирові і витирав сльози своїй Анничці, пестив кіски... Прилинула і дядина Маруна скостеніла, замерзла в снігах Сибіру... Прийшов увесь гордий рід...

...І наче чулося як дрижали вдячними голосами слова вічного бажання:

— Ой дай Боже!... Ой дай Боже!

А воскова свіча горіла святвечірною зіркою. А вогнебий язичок злизував пахучий віск... А хвилини скапували восковими каплями на золотий калач... І ще живий вогонь перебивав вже змучено червоними кволими язиками в темному роті печі. Якби чаклував. Кликав домовика сісти на порозі...

Газда стояв мов тесаний в тисі володар полонини. А губи говорили святу молитву, а всі повтаряли... Живі і мертві!...

Тоді сідали на лавах кругом стола, продуваючи місця, щоб не присісти якоїсь душі. Під образами газда, йому по правіці командир, а там сини-легіні, зять; а по лівій газдиня і челядь. А проти образів по той бік стола сіли душі.

В ногах під столом на сіні лежала сокира, хомут і плуг, що наче клав скиби пахучого сіна. Воно пахло.

Його аромат зливався з запахами дванадцятьох святвечірніх страв...

Тоді Ілі. Брالی руками, черпали, набирали дерев'яними ложками з розмальованої миси і несли з повагом до уст. Перший газда, за ним командир, газдиня і прочі... І клали по ложці на різьблену тарілку душам... Душі доторкали святу страву, брали по кришці, клали в свої невидимі уста і Ілі... і раділи, що про них не забувають, що їм довелось і той святвечір проводити з рідними в прадідівській хижі...

Дванадцять пахучих стрічок крученими ниточками спліталися в запашне мереживо і косичили ледве видимим серпанком образи. Святочну тишу вечора переривала тільки симфонія сьорбаня і цмокання цілого роду...

Тоді газда накладав на ложку куті, відхилив вікно, виставляв надвір і кликав:

— Морозе! Морозе ходи до нас куті їсти, а коли не йдеш, тоне йди й на жито пшеницю і всяку папаницю!

Мороз вбивався крижаними зубами в солодку кутю, ципав зимними цілунками руку газди, ніби дякуючи; але до хати лякався йти. Виводив полонинського кругляка кругом хати, аж хрустіло під ногами.

А газда серед радості всіх кидав кутю до стелі. Вона клалася вуликками під розлогими деревами, роїлася бджолами, стояла копами жита вівса на чорній різьбі пахучої землі, а там лягала воринням попри плай під верх, тулилася отарами овечок кругом стаї...

Ворожила світле майбутнє всьому роду!

Очі всіх зіллалися в один радісний зір, що соняшним промінням біг за помахом руки газди. Всі неначе бачили ріст газдівства, першість роду.

А світляний язичок темним квачиком розмальовував на стінах тіні. Вони стояли образами в німому захваті, задивлені в стелю в чарівне мальовило розмальоване золотом пшениці, чорним маком і янтарем меду. На часок прийшло розкішне забуття:

... Ось рілля кладеться м'якенько скибами, плуги ріжуть, плуги орють, гаптують узорами. Борони витягають канву... А зерно тече золотом поміж пальці... А з неба звисає невидима гармонія, жайворонок гойдається на ній наче завішений на тонесенькій спіралі і плеще крильцями з утіхи...

А там вже б'ють потоки. Бурхливими водопадами стрибають зелені вівса... Лопотять на вітрові голубі бидди гронів... Стікають меди з білих гречок, а бджілки грають на цимбалах. Черпають в барильця мед... і несуть. Гилясті ябдінки плечуть вінок з білих квітів кругом хати. Пахнуть вулики... Наче хвиляста стрічечка брунатного диму куриться з кожного.

А полонини космацькими килимами звисають з неба. Ось брикають лошаки табунами, а маржинка п'є молоко з сочистого зілля царинок. Поїться. А отари овечок... ніби тіні хмар перебігають полонинами.

— Дзін! Дзень! — дзвіночки... Від ранку до вечора... і ще ввечір селом.

Пастуша підбавши під себе ноги дме в сопілку... Чаклуе... З неї вискакує вицарована коломийка. Біжить хорозодом плаєм, полониною під ґрунь... В'ється вінком, в'ється... Падає задихана, запієна, змучена в потоці. Хлюпочеться бризками і сміється, регочеться. Знову біжить...

Трембіти собі... Мов небо трембітає. А верхи танцюють... і хмарки в танку на голубій небесній полонині...

— Гей-га! Гей-гу! — Коси, коси срібними гадючками поміж колосся, поміж трави.

— Се... е! Се... е! — сичуть і стрижуть золоте волосся землі.

Косарі вже вдихають розкішно життя, що втікає під гострими лезами. В обійми смуглявим дівам кладуться вівса. Цілюють в останце по руках, в обличчя, скобочуть вусяками і радо вмірають. Стоять копами їхні могилки на їжках стернях... Тоді сіно вже в стогах і клуні розпираються, пожираючи смугляві снопи. Наче чути, як пучняють, стогнуть крокви.

А газда... мов вільний беркут серед скель і вивертів на високому версі, сидить на пеньку під ґрунем. Держить люльку в зубах, а дим синьою стежечкою в'ється до неба, а обважнілі мисці лягають росичками на землю...

А дажбог-сонічко сідає щовечора на Говерлі і плеще йому в золоті долоні... Так святий вечір чарівним узором клав на стелю може вже недалеко світле майбутнє роду і набожно змакивав огню ланцюга, що безперерійною чергою виходив з нетрів віків і лягав на зубчаті коліщатка вічного часу. Було чути його скрипучий хід і цокання маят-

ника куди голосніше як давнішими роками.

... І так в кожній непаристій хаті. І всюди газди, газдині, легіні і дівки за столом при святій вечері. І всюди сидів між ними чотовий чи ройовий а там стрільчик-повстанець. Кожна з тих хиж була вертепом, де родився в цю пічку Ісус, а гарячі серця були ясельцями для нього...

А коли статочні газди відчиняли двері коншар і оповиті рантухом теплих худобячих віддихів віталися з маржинкою, вінчували її і вгощали її святвечірнім варенням, то з хиж виходили білі сотні командира Вовка і Сапера. Виходили з колядою на устах...

Тоді під крайніми граждами знову зловіщим сковитом тягнулося «Ур... р... ра!» Іродових воїнів. Але трембітани командира Явора, підперши трембітами стіни неба трембітали на чотири сторони світу. Голосили, що Іродові не побороти незонародженого Ісуса!...

Бойовим кличем гучав зов трембіти, лився срібним потоком, стікав верхами, плів полонинами, розливався широким руслом в непрохідних неделях.

А коли сотні командира Вовка і Сапера пішли з вертепом аж на полонини, що білими холодними веретами завивали ранених і впавших, Командир Явір і його повстанці засіли до святої вечері в що-другій хаті...

Тоді вже Карпати стояли тисовим храмом серед снігового дідуха... А три небесні бані торіли святвечірніми зірками всіх сторіч... А на найвищій бані яснів золотий павук восковими свічами. Тоді вже всі села і полонини і верхи колядували:

— Ісусе милий, ми небагаті. Золота дарів не можемо дати, Но дар цінніший несем від мира: Це кров зі серця і любов щира!...

На Визвольний фонд:

1. Матвій	100,— фр.	8. Федчук В.	100,— ..
2. Удич П.	100,— ..	9. Чуб Н.	100,— ..
3. Шотик М.	100,— ..	10. Танський В.	100,— ..
4. Гурський	100,— ..	11. Витвицький Ю.	100,— ..
5. Тира Андрій	100,— ..	12. Томич Й.	100,— ..
6. Манько	100,— ..	13. Кирик Ю.	100,— ..
7. Манько М.	100,— ..	14. Гарплюк П.	100,— ..
8. Млинар Дм.	100,— ..		1900,— фр.
9. Мацькович Т.	100,— ..	Зібрано на заручинах п-ва Гриценко А. й п. Терлюк 23. 7. 1950 р. в Колер-Вілерно, Франція.	
10. Базюк Т.	50,— ..	1. Твардовський Л.	200,— фр.
11. Смух	50,— ..	2. Нийці Ст.	200,— ..
12. Головач	50,— фр.	3. Гарасим Н.	100,— ..
		4. Яценко К.	100,— ..
Зібрано на весіллі у п. Менька Володимира 25. 6. 1950 р. в Метці — Франція.		5. Максимюк М.	100,— ..
1. Шимчук М.	500,— фр.	6. Трач П.	200,— ..
2. Терлюк Т.	200,— ..	7. Гіндза Г.	100,— ..
3. Волошин А.	100,— ..		1000,— фр.
4. Подорожний М.	100,— ..	Разом: 3850,— фр.	
5. Гавдан С.	100,— ..	На ім'янинах п. Нецак Степана в Тюнвідю, Франція.	
6. Гамайда М.	100,— ..	Жертводавцям щиро дякуємо.	
7. Гриценко А.	100,— ..		

Масові акції АБН і ОУН

Мюнхен, у грудні 1950.

З нагоди жовтневої контрреволюції переведено в цілій Німеччині масові протестні маніфестації політичних еміграцій поневолених народів. Відбувалися протестні походи, віча, маніфестації, демонстрації. Чужинна дреса присвятила цьому велику увагу, не раз на перших сторінках своїх видань. Прикро що українська преса не згадала як слід про це.

Цитуємо нижче тільки два характеристичні голоси передових чужинних газет, зокрема американського щоденника на німецькій мові «Ді Нос Цайтунг» з 21. 11. і «Зюддойче Цайтунг» з 16. 11.

Подасмо лише витяги із статей:

Вони писали: «АБН, в якому є об'єднані визвольні організації 22 поневолених большевизмом народів, улаштував у 12 баварських містах маніфестації. В численних листівках, що були розділювані при

цій нагоді, були гасла АБН коротко і ядроно спредцизовані, а саме:

«АБН побороє російських імперіялістів кожної барви, які хочуть поневоловати наші народи. Тюрми МВД/МГБ, концлагери сибірських тайг, повні найкращих синів наших народів. Але наші народи не склали зброї. Боротьба УПА, білоруських, литовських, туркестанських, кавказьких повстанців даліше ведеться і відгук цієї визвольної боротьби пригадує тиранам в Кремлі, що їх дні почислені. Нас сповняє безмежне почуття сорому за весь цивілізований світ, який може спокійно приглядатися цій злочинній системі, не проголосивши хрестового походу проти ворога всього культурного світу!»

Окрім цього ще окремо відмічує «Ді Нос Цайтунг» ціль АБН: «Розгром большевизму, поділ російської імперії на незалежні, національні, демократичні держави. Окрім цьо-

го по вулицях головних міст були розлітлені відозви заклики, висішені транспаренти поміж домами ітп.

В день вшановання пам'яті ген. Т. Чупринки ОУН і АБН видали на чужих мовах масові листівки, клепсидри, написи, транспаренти, які були видні майже у всіх головних містах західної Німеччини. В час масових походів, в яких приймали участь еміграції всіх народів, роздавано видання ОУН і АБН на чужих мовах. Ця форма, що нагадує давні революційні традиції ОУН, звернула увагу посторонніх чинників на активність українського революційно-визвольного фронту, а теж міжнародної революційної формації, АБН, в якій український революційний табір приймає активну участь. Окрім цього АБН поширив масово свої видання на російській, німецькій та українській мовах в советській зоні Німеччини та Австрії.

З поезій революційного підпілля:

М. Боеслав

МАРШ ЧОРНОЛІСЬКОГО ПОЛКА

Присвячую Дорогому Другові
— ком. Дунаєві.

Шумлять лани шовковоколосисті-
Дзвенить, мов лита сталь, хоробрий хід,
Сміється сонце в золотім намисті,
Бо йде нового Прометея рід.

Вперед! Вперед, гартовані колони,
Готові в кожний мент на лютий бій!
Розтерзали Україну злі демони,
Ми месники, — творці залізних дій!

Завзято серце грає гімни волі —
У крові вічне майорить життя!
О, сидеш знов, Україно, на Престолі!
Вперед! Вперед, гартовані колони. . .

З твердого шляху скинемо колоди,
Гнівна рука кордони перетне!
За нами рушать в бій святий народи,
Зітрем п'ятно раба з землі вогнем!

Вперед! Вперед, гартовані колони,
Готові в кожний мент на лютий бій!
Розтерзали Україну злі демони,
Ми месники, — творці залізних дій!

К Р У Т И

Іх — юних сміливців, лиш горостка була —
Із серцем зо сталі і духом з граніту.
О, велич летіла у вічність з Іх лав
І Чин Іх навіки став юності мітом.

Мчав зойк слабодухів за ними у путь —
— Куди вам? Ви ж діти! . . . Загинете дармо . . .
— О, ні! Бо ще завтра за нами підуть
Мільйони! На славу змінаємо ярма!

Чи здержать того, в кого серце з-вогня
І душу завзяту до бою напняв,
Хто любить Отчизну гарячо, пречисто?

О, прийде, Україно, Твій радісний день —
Поглянь же — мільйони до бою веде
Крізь бурі сердиті, жорстокі — Іх Триста!

Большевики і національне питання

(Закінчення зі стор. 10)

Однак поневолені народи по своєму розуміли й використали часи НЕП-у. Вони з усією розбудженою в 1918-20 рр. енергією приступили до зміцнення національного потенціалу, до розбудови національних культур і до розгорення в якнайширших рядах всіх виявів суспільно-національного життя. І цікаво, що до однакових стверджень приходили на всіх кінцях російсько-советської імперії, що на всіх кінцях появлялися свої хвильові і волобуєви, які характеризували відношення москви й окраїн, як митрополії і колоній. Поневолені народи еманципуються, вони шукають своїх власних шляхів розвитку, нових суспільних форм і нового змісту національних культур. І того саме найбільше не може простити їм централіст-імперіяліст Сталін. Ось тогловний промах відродженої України, висловлений поглядом Хвильового:

«Ідеї пролетаріату нам відомі й без московського мистецтва». Україна на шляху свого розвитку хотіла

саме собі засвоювати всі здобутки прогресивного людства, а не діставати спрепарованими через москву.

«В цей час, як західно-європейський пролетаріат, повний симпатій до Москви, тої цитаделі міжнародного революційного руху, в цей час, як західно-європейський пролетаріат зі захопленням глядить на Москву, український комуніст Хвильовий не може сказати в користь цієї Москви нічого іншого, як тільки прикликати українських діячів утікати від Москви як можна найшвидше». (Сталін: із письма до тов. Кагановича з 1923 р.).

Це пересудило долю України й до сатрапа України Кагановича йде доручення:

«Тільки в боротьбі з такими крайностями можна перемінити ростучу українську культуру й українську суспільність у культуру й соціальність російську» (там-же).

3 листів до редакції

Управа Української Громади Бен-Метір, 9. 12. 1950
Бен-Метір, Тунезія

До

Хвальної Редакції журналу «Сурма»

в Мюнхені

Високоповажані Панове!

Отсим маємо честь повідомити Вас, що на організаційні цілі та для скріплення нашої боротьби з відвічним ворогом України зібрано в нашій Громаді 55.000.— фр., які бажаємо переслати по призначенню.

Просимо повідомити нас відвотною поштою, на яку адресу маємо вислати повищу суму грошей.

Остасмо з належною пошаною

(секретар).

(підпис).

Цією дорогою складаю шпору подяку всім жертводавцям Української Громади в Бен-Метір (Тунезія), що з правдивою відданістю і зрозумінням завдань так жертвенно виконали свій обов'язок супроти всім нам дорогих справ. Нехай ця жертва буде свідомством вічного зв'язку розкинутих по широкому світі українців-патріотів з Рідною Землею.

Слава Україні.

Фінансовий Референт
ЗЧ ОУН

Чужомовні видання

Заходами Теренового Проводу ОУН у Великій Британії з'являється в рядах зовнішньої референтури ОУН «Українська Інформативна Служба» на (англійській мові), як щомісячник. Адреса: The Ukrainian Information Service, 32 Salway Road, London S. E. 22.

Заходами АБН виходить щомісяця на англійській, французькій і німецькій мовах журнал «АБН-Кореспонденція».

Адреса: A.B.N. Cor. P. O. Box 70, Munich 33.

Спільними заходами АБН і Шотландської Ліги Європейської Свободи з'являються щомісяця інформативні крижечки про ідеї та шляхи визволення поневолених Москвою народів: Досі з'явилися:

1. Convention of Delegates of the Resistance Movements of the Antibolshevik Nations of Europe and Asia, by John F. Stewart — 6 Pence.
2. Red Russia and the independence movements in the U.S.S.R., by John F. Stewart — 1 S.
3. The Russian Danger, by Jaroslav Stetcko — 6 Pence.

В друку: «Український визвольний рух в модерних часах»

Адреса: Mr. Bohdan Tarnawsky, Edinburgh 9, 6 Mansion House R-d.

або: Scottish League for European Freedom, Edinburgh, 22 Joung Street.

Проситься замовлення робити прямо по поданих адресах.

ПОШТОВІ МАРКИ ПІДПІЛЬНОЇ ПОШТИ УКРАЇНИ

Підпільна Пошта України видала досі такі марки: обігову серію складену із 4 куп'юр, 10, 15, 25 і 50, серію марок в честь Світового Поштового Союзу до якого Україна була прийнята в 1918 році, із 4 куп'юр, 10, 10, 40 і 40 та серію марок в честь Крутинського Бою з нагоди 33-ої його річниці, три куп'юри по 33. Нижче подаємо відбитки двох останніх серій. Марки просимо замовляти невідкладно (з огляду на малі кількості) на адресу:

„SURMA“, München 26, Schließfach 32.

Це число нашого журналу висилаємо всім читачам, без огляду на довжників. Чергове число одержать лише ті, які матимуть в нас закриті рахунки по 31. грудня 1950 р. Просимо розчислюватися перед нашими заступниками у кожній країні.

Наших заступників просимо чергового числа журналу не посилати тим, які не розраховались за минулий рік

Наша адреса: » S U R M A «
München 26
Postfach 32 - Deutschland

ІЗ ЗМІСТУ:

Христос Раждається
Проти ідейного роззброювання
визвольної боротьби
Дві революції
Героїчний шлях нації
Історичні дати
Політичні невдахи
МГБ в Києві
Но дар цінніший несем від мира . . .

Читайте і поширюйте видаваний Закордонними Частинами ОУН
журнал »СУРМА«

Журнал »СУРМА« приносить всім на далекій чужині вісти з України про боротьбу і розвиток українського визвольно-революційного підпілля

Карикатура поширювана підпіллям ОУН в Краю 1949 року

Марксизм — опіум для відірваних від мас інтелігентів!

Ціна 50 пф.